

Jaarverslag 2001

INHOUD

Voorwoord	2
Directieverslag	3
- Omroep politieke ontwikkelingen	3
- Huisvesting	3
- Ondersteuning Nederland 3	3
- NPS Organisatie	4
- Samenstelling Bestuur en Programmaraad	4
- Onderzoek	4
- Communicatie	7
- Vooruitblik	7
Televisie	8
- Inleiding	8
- Andere Tijden	8
- NOVA	9
- Zembla	10
- Van Gewest tot Gewest	10
- Documentaires	11
- Jeugd	11
- Multiculturele programma's	13
- Muziek en Dans	14
- Drama	15
- Aankoop	16
Radio	17
- Inleiding	17
- Radio 1	17
- Radio 2	18
- Radio 3FM	19
- Radio 4	19
- Radio5/47AM	22
Nieuwe Media	26
- Omroepbreed	26
- NPS Internet en Nieuwe Media	26

VOORWOORD

In 2001 werd de nieuwe indeling van Radio 1, 4 en 5 een feit. Behalve dat de programmering op deze zenders ingrijpend werd gewijzigd, kreeg Radio 5 een andere naam. De NPS speelde een belangrijke rol in de profilering van de vernieuwde zenders, onder meer door de positie van de cultuurprogrammering op Radio 1, en die van het multiculturele aanbod op 747AM te versterken. Nieuwe initiatieven als Kunststof (Radio 1) en Radio Urbania (7474AM) zijn hier het hoorbare bewijs van. Maar ook op 3FM geeft de NPS met haar avondprogramma's de meeste kleur aan de popzender, en op Radio 4 blijft zij de grootste bespeler met een divers en grensverleggend programma-aanbod.

Deze centrale rol past de NPS goed. Ook op Nederland 3 vervult zij een dergelijke cruciale functie. De betekenis van bijvoorbeeld NOVA voor de statuur van Nederland 3, is essentieel. Hetzelfde geldt voor de vele (multi)culturele programma's zonder welke het cultureel/progressieve profiel van Nederland 3 een lege dop zou zijn. Sesamstraat en Het Klokhuis vormen de as in de jeugdprogrammering en zijn op hun beurt onmisbaar voor het succes van Z@ppelin.

De centrale rol die de NPS via haar programma's speelt in de zender- en netprofilering plaatst haar in het hart van de publieke omroep. Vanuit deze positie blijft de NPS ook in de toekomst de ambitie nastreven een bindende factor te zijn, die met oog voor zowel het algemeen als het eigen belang helderheid, kwaliteit en continuïteit weet te paren aan het maken van hoogstaande en spraakmakende programma's.

Mevr. A. van den Berg
voorzitter

DIRECTIEVERSLAG 2001

OMROEPPOLITIEKE ONTWIKKELINGEN

2001 is het eerste jaar waarin onder het regime van de in 2000 ingevoerde Concessiewet wordt gewerkt. De belangrijkste gevolgen van de nieuwe wet zijn de centralisatie van zeggenschap bij de NOS en de invoering van de verscherpte netprofilering op basis van publieksgroepen.

Radiofrequenties en 747AM

Vanwege de wettelijke garantie voor een 100% dekking van de vijf landelijke publieke radionetten, heeft ook de Publieke Omroep te maken met de herverdeling van de radiofrequenties voor commercieel gebruik. Door die herverdeling dreigt met name Radio 1 in de knel te komen. De Raad van Bestuur van de NOS brengt dit probleem in de zomer onder de aandacht bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Als gevolg daarvan neemt het Kabinet de beslissing dat de wettelijke ontvangstgarantie van de publieke omroep hoe dan ook vóór de commerciële herverdeling van de frequenties gaat. Dit betekent dat de landelijke ontvangst van Radio 1 bij deze herverdeling waarschijnlijk veilig gesteld wordt op de sterke 98.9 FM-frequentie van Radio 4.

Op 1 april 2001 wisselen Radio 1 en Radio 5 van frequentie. Radio 5 wordt ingrijpend gewijzigd qua inhoud en vorm, en krijgt de nieuwe naam 'Radio 747AM', naar de gelijknamige uitzendfrequentie.

Netprofilering

In het kader van de nieuwe netprofilering waarmee in 2000 een begin is gemaakt, doet de Raad van Bestuur een eerste aanzet tot evaluatie. NPS, VARA, VPRO en RVU besluiten als vaste bespelers van Nederland 3 tot een eigen, specifiek op de programmering van het net gerichte, evaluatie. De uitkomst is eind 2001 nog niet bekend.

In het najaar wordt bekend dat Matthijs van Nieuwkerk per 1 mei 2002 de nieuwe netcoördinator wordt van Nederland 3 als opvolger van Tom Kamlag die met pensioen gaat.

HUISVESTING

Begin 2001 wordt de onderste bouwlaag van het nieuwe NPS/VARA-gebouw in gebruik genomen. Deze was aanvankelijk bedoeld als parkeerlaag, maar biedt nu onderdak aan het archief en andere afdelingen. In mei zijn er twee geslaagde bijeenkomsten voor de feestelijke opening van de nieuwbouw: op vrijdag 18 mei een ontvangst voor relaties, op zondag 20 mei een Open Dag voor familieleden van alle medewerkers.

ONDERSTEUNING NEDERLAND 3

Volgens afspraak vinden de eerste evaluaties plaats van de ondersteunende diensten van Nederland 3. Het gaat om de afdelingen Telefooncentrale/Receptie en Facilitaire Zaken, beide aangestuurd door de NPS, de afdelingen Huishoudelijke Zaken en Postkamer die onder beheer van de VARA vallen, en de door de VPRO aangestuurde afdelingen Restaurant en Documentatie. De voorlopige conclusies zijn overwegend positief. Kwaliteit en serviceniveau worden steeds beter. Wel bestaat er soms onduidelijkheid over waar men precies terecht kan en hoe de aansturing verloopt. NPS, VARA en VPRO maken onderling afspraken om deze punten te verbeteren.

NPS ORGANISATIE

Reorganisatie Televisie

Bij de televisieafdelingen komt al in 2000 het denken op gang over een organisatievorm die minder topzwaar is dan de oude en die gewenste flexibiliteit en samenhang moet brengen. Taken en verantwoordelijkheden moeten anders en helder worden verdeeld. Na uitvoerige interne discussies wordt, na positief advies van de Ondernemingsraad, de nieuwe organisatiestructuur op 1 september een feit. In hoofdlijnen komt het erop neer dat de bestaande programma-afdelingen verdwijnen en daarmee de verantwoordelijke chefs. In plaats daarvan komt er een indeling in 'clusters' (muziek & dans, informatief, jeugd etc.) waarin per programma eindredacteuren verantwoordelijk zijn. De programmamedewerkers komen in een pool en worden per project ingedeeld. De programmastaf verdwijnt in zijn huidige vorm en wordt vervangen door het eindredactorenoverleg en de 'zakenstaf'.

SAMENSTELLING BESTUUR EN PROGRAMMARAAD

Op 13 juni benoemt de Staatssecretaris van OC&W Marina Kooijmans tot lid van het NPS-Bestuur. Mevrouw Kooijmans vervult daarmee de vacature die in 2000 ontstond door het vertrek van de heer Ververs. Mevrouw Kooijmans vervulde na een MBA- en sociologiestudie aan de TU Delft en de Erasmusuniversiteit van Rotterdam verschillende consulancy-, opleidings-, en leidinggevende functies in het bedrijfsleven. Meer recent deed zij ervaring op in de zakelijke aspecten van de journalistiek en de uitgeverwereld bij PCM Uitgevers, waar zij in het verslagjaar directeur is van PCM Interactive Media.

Ook in juni wijst Staatssecretaris Van der Ploeg, op voordracht van de NPS, drie nieuwe organisaties aan die voortaan een lid in de Programmaraad van de NPS mogen benoemen: het Nederlands Platform Ouderen en Europa, het Cultuurnetwerk Nederland en het Virtueel Platform. Dat is nodig omdat drie andere organisaties (Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderen, Platform voor Amateurkunst en de Nederlandse Museumvereniging) om uiteenlopende redenen aangeven niet langer deel te willen uitmaken van de Raad.

ONDERZOEK

Televisie

Traditiegetrouw behoort de *Intocht van Sinterklaas* op de derde zaterdag in november tot de best bekeken en meest gewaardeerde NPS-uitzendingen. De reportage wordt voor het eerst gelijktijdig op Nederland 2 en 3 uitgezonden waardoor de NPS een recordaantal kijkers bereikt. Bedraagt de standaard-kijkdichtheid voor kijkers van 6 jaar en ouder al 10.2%, naast deze anderhalf miljoen kijkers wordt de reportage ook gevolgd door 253.000 kleuters van 3 tot en met 5 jaar. Per saldo kijken dus 1.75 miljoen kleine en grote kijkers van drie jaar en ouder naar De Intocht. Met een waardering van 7.9 is het bovendien praktisch het hoogst gewaardeerde NPS programma van het verslagjaar. Dat Sinterklaas zeer populair is, blijkt ook uit de belangstelling voor de speciale Sinterklaasaflevering van *Sesamstraat* op 5 december. Er zijn dan 875.000 kijkers, waaronder 150.000 kleuters van 3, 4 en 5 jaar. Met het rapportcijfer 7.9 behoorde ook dit programma tot de hoogst gewaarde uitzendingen van de NPS.

OVERZICHT 1: TIEN MEEST BEKEKEN NPS TELEVISIEPROGRAMMA'S IN HET JAAR 2001.

Rang-orde	datum jaar 2001	Begin-tijd	Duur in Min.	programmatitel	kijk-dichtheid	aantal kijkers	Waarde-ring	Markt-aandeel
1	17 november	12.00	100	Intocht Sinterklaas	10.2%	1.48 miljoen	7.9	77%
2	14 september	22.34	73	Nova *)	8.8	1.28 miljoen	7.4	28
3	17 december	20.18	95	Groot dictee der Nederl. taal	7.0	1.02 miljoen	7.8	16
4	5 december	17.00	25	Sesamstraat Sint	5.0	725 duizend	7.9	26
5	4 december	21.30	24	Met het mes op tafel	4.9	710 duizend	7.4	13
6	30 april	20.26	87	Dokwerk: André Hazes	4.6	667 duizend	7.4	11
7	9 november	21.16	35	Zembla *)	4.6	667 duizend	7.7	10
8	13 november	18.30	14	Het KLOkhuis	4.4	640 duizend	7.1	14
9	15 februari	20.46	27	Andere Tijden*)	4.4	640 duizend	8.0	11
10	1 januari	19.01	51	Cher	4.3	625 duizend	7.3	12

Opmerking: Bij gelijke kijkdichtheid is het marktaandeel bepalend voor de rangorde.

*) Dit programma werd uitgezonden onder medeverantwoordelijkheid van VARA en/of VPRO.

Bron: Continu Kijkonderzoek Uitgevoerd door Intomart bv in opdracht van NOS Ster en IP.

1.0% kijkdichtheid staat voor 145.000 personen van 6 jaar en ouder.

Ook zes andere programmatitels behoren zowel tot de tien best bekeken als de tien hoogst gewaardeerde programma's:

- *NOVA*. De best bekeken en hoogst gewaardeerde afleveringen van NOVA zijn geen reguliere uitzendingen. Best bekeken is de speciale 73 minuten durende uitzending op 14 september met nieuws en achtergronden rond de aanslagen in New York en Washington op 11 september. De kijkdichtheid voor deze uitzending is 8.8%, wat overeen komt met 1.28 miljoen kijkers die de uitzending het cijfer 7.4 geven. De hoogst gewaardeerde uitzending van NOVA is op 30 maart en krijgt het rapportcijfer 7.6. Onderwerp: De aankondiging van de verloving van kroonprins Willem-Alexander met Máxima Zorreguieta.
- *Het Groot Dictee der Nederlandse Taal* trekt op 17 december ruim een miljoen kijkers (kijkdichtheid 7.0%) die het programma waarderen met 7.8. Ook dit programma is elk jaar terug te vinden in de top tien van de meest bekeken en hoogst gewaardeerde NPS programma's
- Van de satirische quiz *Met het Mes op Tafel* met Joost Prinsen is de uitzending op 4 december de best bekeken aflevering met een kijkdichtheid van 4.9%. De aflevering van 9 januari, met rapportcijfer 7.6, is de hoogst gewaardeerde. Zoals blijkt uit de overzichten doen beide afleveringen in bereik en waardering nauwelijks voor elkaar onder.
- De uitzending van *Andere Tijden* van 15 februari over de verloving van Prinses Beatrix haalt een kijkdichtheid van 4.4%. Dat zijn 640.000 duizend kijkers die het programma een mooie ronde 8 geven.
- De best bekeken aflevering van *Zembla* is *Sjoemelen met miljoenen* op 9 november. Het programma over de bouwfraude haalt een kijkdichtheid van 4.6%. De hoogst gewaardeerde aflevering op 7 december, een documentaire over het dubbelleven van Ziad Jarrah, één van de terroristen bij de aanslagen op de 11e september, krijgt een waardering van 7.8.
- Ook twee afleveringen van de documentairerubriek *Dokwerk* horen bij de meest bekeken en hoogst gewaardeerde programma's: *André Hazes Zij gelooft in mij*, wordt bekeken door 667.000 kijkers (kijkdichtheid 4.6%) en krijgt een waardering van 7.4. De hoogste waardering voor een NPS-programma gaat naar een andere aflevering van *Dokwerk: Een praalgraf voor een Prins* over de restauratie van het graf van Willem van Oranje in de Nieuwe Kerk in Delft. Dit programma krijgt een 8.2.

Tot de Top-10 van hoogst gewaardeerde programma's behoren tevens een aflevering van *Buitenhof* op 23 september en een aflevering van *Het Uur van de Wolf* op 19 december, met resp. het interview met minister Klaas de Vries over veiligheidsvoorzieningen in Nederland na de aanslagen op 11 september, en een documentaire over Godfried Bomans. Beide programma's krijgen het cijfer 7.8.

OVERZICHT 2: TIEN HOOGST GEWAARDEERDE NPS TELEVISIEPROGRAMMA'S IN HET JAAR 2001.

rang-orde	datum jaar 2001	begin- tijd	duur in min.	programma titel	kijk- dicht- heid	aantal kijkers	waar- dering	markt- aandeel
1	28 mei	20.23	30	Dokwerk: Praalgraf v.e. Prins	2.4%	350 duizend	8.2	7%
2	15 februari	20.46	27	Ander Tijden *)	4.4	640 duizend	8.0	11
3	17 november	12.00	100	Intocht Sinterklaas	10.2	1.48 miljoen	7.9	77
4	5 december	17.00	25	Sesamstraat Sint	5.0	725 duizend	7.9	26
5	17 december	20.18	95	Groot dictee der Nederl. taal	7.0	1.02 miljoen	7.8	16
6	7 december	21.16	35	Zembla *)	3.7	540 duizend	7.8	9
7	19 december	20.33	55	Uur van de Wolf: Bomans	3.3	480 duizend	7.8	9
8	23 september	12.07	58	Buitenhof *)	2.3	335 duizend	7.8	20
9	9 januari	21.31	24	Met het Mes op Tafel	4.4	640 duizend	7.6	11
10	30 maart	23.22	22	Nova	5.3	770 duizend	7.6	20

Opmerking: Bij gelijke waardering is de kijkdichtheid bepalend voor de rangorde.
Zie tevens opmerkingen vermeld bij overzicht 1.

Radio

Het bereik van de radioprogramma's wordt gemeten in tweemaandelijks termijnen onder een publiek van tien jaar en ouder. Waarderingscijfers worden niet geregistreerd. De helft van de best beluisterde NPS-programma's worden op een doordeweekse middag op Radio 4 uitgezonden. Het betreft hier *NPS Dinsdag*, *NPS Woensdag*, *NPS Donderdag* en *NPS Thema*. Deze uitzendingen worden gemiddeld door 40.000 luisteraars gevolgd, een luisterdichtheid van 0.3%. De populairste NPS programma's worden op Radio 2 en 3 uitgezonden. Op Radio 2 zijn dat *De Sandwich* en *Dag Zondag*. Het best beluisterde NPS radioprogramma is, net als in 2000 en 1999, *De Sandwich* met een luisterdichtheid van 3.2%. Dat komt neer op ongeveer 440.000 luisteraars. De populariteit van het programma blijkt ook elke week uit het relatief grote aantal publieksreacties.

overzicht 3: tien best beluisterde nps - radioprogramma's in het jaar 2001.

rang-orde	meet- periode in 2001	wee kdag	uit zende- tijden	zender	programma titel	luister- dicht- heid	aantal luis- teraars	markt- aandeel
1	dec / jan	zondag	11.02 - 11.58	Radio 2	Sandwich	3.2%	440 duizend	14
2	apr / apr	woensdag	18.07 - 19.58	Radio 3	Kort en Klijn	1.1	150 duizend	10
3	apr / mei	zondag	06.04 - 08.58	Radio 2	Dag Zondag	0.7	95 duizend	11
4	jun / juli	donderdag	20.04 - 21.58	Radio 3	Isabelle	0.5	70 duizend	8
5	okt / nov	vrijdag	23.04 - 01.00	Radio 2	Round Mignight	0.3	40 duizend	7
6/9	okt / nov	dinsdag	13.30 - 16.30	Radio 4	NPS Dinsdag	0.3	40 duizend	1
6/9	dec / jan	woensdag	13.30 - 16.30	Radio 4	NPS Woensdag	0.3	40 duizend	1
6/9	dec / jan	donderdag	13.30 - 16.30	Radio 4	NPS Donderdag	0.3	40 duizend	1
6/9	apr / mei	woensdag	15.35 - 16.30	Radio 4	Thema	0.3	40 duizend	1
10	juli / aug	zondag	16.30 - 18.00	Radio 4	Discotabel	0.2	25 duizend	2

Bron: Continu Luisteronderzoek. Uitgevoerd door Intomart bv in opdracht van NOS, Ster en commerciële participanten.
1.0% luisterdichtheid staat voor 137.400 personen van 10 jaar en ouder.

COMMUNICATIE

Binnen de voortdurende, en doorgaans succesvolle, inspanningen om publiciteit voor de NPS-programma's te krijgen, worden voor diverse nieuwe programma's extra activiteiten ondernomen. De langverwachte start van de comedy *Bradaz* is aanleiding voor een intensieve printcampagne met advertenties, affiches, stickers en 300.000 plastic bekertjes in koffieautomaten op 300 middelbare scholen. Vier weken voordat de serie begint worden alle schoolkrantredacties uitgenodigd een bezoek te brengen aan de set in de studio waar *Bradaz* werd opgenomen. De opkomst is enorm. De uitgebreide media-aandacht voor de serie *Frøland* wordt ondersteund met extra grote advertenties en een Boomerang freecard. Na de zomer volgen drukwerkcampagnes voor het korte film-project *Kort!*, waarmee de NPS zich profileert tijdens het Nederlands Film Festival, en voor de cyclus *India Masala* in Wereldcinema. Traditiegetrouw manifesteert de NPS zich ook in PR-opzicht tijdens muziekfestivals als het Dunya Festival en het North Sea Jazz Festival. Dunya is tevens het podium waar het project *Roots & Routes* zichtbaar wordt, een project dat vanwege de betrokkenheid van vele partners (waaronder NPS, STOA en Rotterdam 2001 – Culturele Hoofdstad) een ingewikkelde communicatiedynamiek kent.

Een ander jaarlijks communicatiehoogtepunt is de Winterpersconferentie, die wordt opgezet als een televisieprogramma en via de interne kabel live op de televisie te volgen is door alle NPS-medewerkers. De hoogpunten van de radioprogrammering worden voor deze gelegenheid op CD gezet. Tot slot vergt het Open Huis van het NPS/VARA-gebouw op 20 mei een uiterste inspanning van de afdeling Pers & Communicatie. In nauwe samenwerking met de afdeling In- en Externe Betrekkingen van de VARA worden een Open Huis voor genodigden en een Familiedag georganiseerd. Beide dagen worden door veel mensen als bijzonder geslaagd ervaren.

VOORUITBLIK

De NPS heeft geen voornemens om in de nabije toekomst ingrijpende wijzigingen door te voeren op het gebied van haar investerings-, financierings-, of personeelsbeleid.

TELEVISIE 2001

INLEIDING

2001 is het eerste volle jaar onder het regime van de nieuwe Concessiewet. Voor de televisie-afdeling betekent dat een sterk gewijzigde manier van werken. In beheersmatig opzicht wordt het er niet eenvoudiger op. De financiële planning is zelfs buitengewoon ingewikkeld, ook omdat er inmiddels zoveel verschillende bronnen zijn met elk eigen regelgeving. Er komen ook additionele gelden beschikbaar uit het Fonds Omroepreserve. Dankzij dit Fonds kan de NPS verschillende nieuwe programmaserieën opzetten. Zo komt er geld voor het populaire 'late night' programma met de Surinaamse cabaretier Jörgen Raymann. De multiculturele talkshow weet al snel een groot publiek aan zich te binden. Het past in het beleid van de NPS haar multiculturele programmering verder te verbreden. Er zijn meer opvallende initiatieven op dit gebied zoals de Surinaamse comedy *Bradaz*, de serie *De vele gezichten van Marokkaans Nederland*, het grote stad magazine *Urbania* en *The Comedy Factory*, waarin verschillende culturen op een prettige manier de draak met elkaar steken. Bijzonder is het project 'Roots & Routes': De NPS stelt tien allochtone aspirant-televisiemakers in de gelegenheid ervaring op te doen met het maken van programma's. Het project waarin de NPS een voortrekkersrol vervult, is buitengewoon succesvol. Een meerderheid van de deelnemers is inmiddels aan het werk bij de omroep.

Ook op andere terreinen is 2001 een memorabel jaar. Het geschiedenisprogramma *Andere Tijden* krijgt de prestigieuze Nipkow-schijf, de jaarlijkse TV-onderscheiding van de Nederlandse radio- en televisiekritiek. Er zijn 'Gouden Beelden' (Nederlandse Academy Awards) voor de *Pinkpop*-uitzendingen en de documentaireserie *Dutch Approach*. De 'Carrière Award 2001' gaat naar Aart Staartjes, één van de grondleggers van de Nederlandse jeugdtelevisie.

ANDERE TIJDEN

In het tweede jaar van zijn bestaan probeert het geschiedenisprogramma van NPS en VPRO in 39 uitzendingen opnieuw de recente geschiedenis tot leven te brengen. Uitgangspunt is om steeds de verhalen van vroeger zo aantrekkelijk mogelijk te vertellen met vermelding van nieuwe feiten en inzichten, en te illustreren met onbekende filmbeelden. Afgaande op de reacties van media en kijkers, is dat het best gelukt in de uitzending van 15 februari, over de verloving in 1965 van kroonprinses Beatrix en de heer Claus von Amsberg. In het licht van de actualiteit van de naderende verloving van kroonprins Willem Alexander gaat de redactie op onderzoek uit en doet twee vondsten: de geheime aantekeningen van premier Cals over de totstandkoming van die verloving, en de verloren gewaande beelden van de rechtstreekse verlofingsuitzending. De combinatie trekt veel aandacht en levert het record op van 640.000 kijkers, en een stroom aan publicaties. Bovendien wordt één bepaald beeld uit de uitzending, het 'huppeltje' van Beatrix tot een nieuw icoon in onze beeldcultuur: een stralende, gelukkige prinses die over het gazon van Paleis Soestdijk trippelt en weinig wegheeft van de door zorgen gekwelde Koningin der Nederlanden die we nu kennen. Met opnieuw als aanleiding de op handen zijnde Verloving maakt *Andere Tijden* een tweeluik over de geschiedenis van de Argentijnse junta waarin de vader van Willem Alexanders verloofde een rol als burgerminister speelt. In het eerste deel komen aard en wezen van de junta aan de orde, in deel 2 de berechting van (een beperkt deel van) de junta en de verwerking van deze periode door het Argentijnse volk. De dag na uitzending van dit tweede deel wordt de verloving van Kroonprins Willem Alexander en Maxima Zorreguieta officieel aangekondigd.

De meest actuele uitzending van *Andere Tijden* volgt op 18 september. De redactie besluit de programmering te wijzigen naar aanleiding van de aanslagen in New York en Washington en reconstrueert de gebeurtenissen van 29 jaar eerder als de wereld voor het eerst in de ban raakt van terroristisch geweld tijdens de Olympische Spelen van 1972 in München. Binnen een week worden betrokkenen en deskundigen geïnterviewd en komt onder hoge druk een uitzending tot stand die aan de eisen van de redactie voldoet.

Elektronisch geschiedenisboek

In 2001 groeit de website van *Andere Tijden* uit tot een wezenlijk bestanddeel van de redactionele inspanningen. Over alle aangesneden onderwerpen worden begeleidende artikelen – reportages of beschouwingen – geschreven. De website wordt een elektronisch geschiedenisboek van betekenis. Bovendien werkt de site als notenapparaat: de redacteuren verantwoorden er hun bronnen en het gebruik van archiefmateriaal. Sommige artikelen worden ter publicatie aangeboden aan dag- en weekbladen (vooral Vrij Nederland). Een bloemlezing verschijnt eind 2001 in het gelijknamige boek ‘Andere Tijden’.

Uit de talloze reacties in de media en in het gastenboek van de website blijkt dat *Andere Tijden* hoog gewaardeerd wordt door die Nederlanders die geïnteresseerd zijn in het recente verleden. Vooral in het voortgezet onderwijs spelen de uitzendingen bij het vak geschiedenis steeds vaker een rol. Zo krijgt de redactie op de website een bedankje van een havo-scholier die zijn eindexamen *zonder veel leeswerk* kon halen dankzij de documentaires die hij op de website van *Andere Tijden* aantreft...

Nipkow-schijf

Andere Tijden wint de Nipkow-schijf 2001. De onderscheiding, beschouwd als de meest prestigieuze prijs van een televisieprogramma, wordt door de Nederlandse tv-recensenten jaarlijks toegekend aan het beste programma van het voorafgaande jaar. De redactie van *Andere Tijden* is verrast en beduusd omdat ze niet verwacht al zo snel voor de prijs in aanmerking te komen. De jury schrijft in haar rapport: *“Het actuele uitgangspunt van het programma wekt grote bewondering. Niet alleen slaagt de redactie er steevast in om in zeer korte tijd uitgebreid historisch materiaal op te diepen, altijd wordt uit de thema's die vandaag spelen een zeer relevante keuze gemaakt. Geregeld stuiten de researchers op uniek materiaal waardoor vele jaren na dato alsnog primeurs worden geleverd. Daardoor draagt elke uitzending bij aan verdieping van de actuele discussie.”* Ook de website wordt in het juryrapport geprezen: *“De koppeling aan het huidige tijdsgewricht wordt onderstreept door de prachtige website die bij het programma is ontwikkeld. De internetpagina's benaderen het ideaalbeeld dat ooit voor de eenwording van televisie en computer voorzien was. Alle onderwerpen uit een uitzending worden nog eens uitgebreid behandeld, met veel audio- en videofragmenten, vaak met extra informatie die voor het programma niet gebruikt kon worden.”* Op 31 mei neemt eindredacteur Ad van Liempt de prijs in ontvangst tijdens een feestelijke bijeenkomst in Hilversum.

NOVA

2001 is een turbulent jaar voor *NOVA*. Nauwelijks bekomen van de langdurige naweeën van de Amerikaanse presidentsverkiezingen, -tellingen, na- en hertellingen, wordt West Europa overvallen door de uitbraak van mond- en klauwzeer. Hoe paradoxaal het ook klinkt, crises als deze brengen het beste naar boven in de *NOVA*-redactie. In een lange reeks uitzendingen, vaak samen met Den Haag Vandaag, is de MKZ crisis het enige onderwerp van de uitzending. In het voorjaar breekt een min of meer ‘normale’ periode aan met ‘normale’ berichtgeving. De rode draad in die tijd, het nieuws rond de voortdurende ontwikkelingen bij de Nederlandse Spoorwegen (met het eigen NS-team van *NOVA*) wordt afgewisseld met regulier nieuws en enkele primeurs: De uitspraken van imam El Moumni over homoseksuelen, de WAO uitkering van Ferdi E. en de Hamas-video op een Amersfoortse school (inderdaad, vóór 11/9) leiden tot veel commotie en maatschappelijke discussie. Na een rustige zomerperiode betekenen de aanslagen in september en de verstrekende gevolgen, ook voor *NOVA*, een grote verandering. Tijdens de eerste dagen na de aanslagen in New York en Washington en het instorten van de WTC torens in New York verzorgen de gezamenlijke publieke omroepen de berichtgeving met *NOVA* als logistieke en redactionele kern. In de weken daarna dicteert de “war on terrorism” in de breedste zin van het woord het nieuws en dus de *NOVA*-uitzendingen. Zo zijn er reportages uit de Verenigde Staten, Pakistan, Afghanistan en het Midden Oosten. Vermeldenswaard is in dit verband de serie ‘*Na 11 september*’, waarin anderen dan de traditionele duiders hun licht laten schijnen over de veranderde wereld en het veranderde wereldbeeld. Ook in deze periode laat *NOVA* zich van zijn beste kant zien. Feitelijk wordt een deel van de programma-inhoud het hele jaar bepaald door de gevolgen van de aanslagen op 11 september.

Ook in ander opzicht is 2001 een a-typisch jaar omdat hoofdredacteur Gerard Dielessen aankondigt *NOVA* te verlaten. Hij wordt benoemd tot Hoofd van NOS Studio Sport. De NPS slaagt er in om snel een opvolger te vinden. De benoeming van Rik Rensen per 1 april 2002 wordt door de redactie positief ontvangen.

ZEMBLA

Hoogtepunt van het jaar is de aflevering 'Sjoemelen met Miljoenen' op 9 november, over groot-scheepse fraude in de bouwsector. Verslaggever Oscar van der Kroon weet de hand te leggen op de geheime 'dubbele' boekhouding van het bouwbedrijf Koop Tjuchem en spreekt met oud-directeur Ad Bos. In die uitzending wordt duidelijk hoe bouwbedrijven geheime afspraken maken om de overheid tot soms tientallen procenten extra te laten betalen bij de aanbesteding van grote infrastructurele werken. Volgens PvdA-kamerlid Rob van Gijzel zou de overheid daardoor in totaal een miljard gulden teveel hebben betaald. *Zembla* bericht ook over corruptie onder ambtenaren. Twee bronnen leggen belastende verklaringen af over medewerkers van Rijkswaterstaat die steekpenningen aannemen. De gevolgen van de uitzending zijn aanzienlijk. Binnen een week volgen een spoeddebat in de Tweede Kamer en een lawine aan berichtgeving op radio, televisie en in de krant. Premier Kok spreekt in zijn wekelijkse persconferentie over zijn vrees dat Nederland tot het niveau van bananenrepubliek zal afglijden. De recherche zet 30 medewerkers in om de bewijzen van fraude en corruptie te achterhalen, de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMA) begint een onderzoek naar kartelvorming in de bouw, waarvoor zij twee jaar denkt nodig te hebben, en de Tweede Kamer houdt een parlementaire enquête naar de bouwfraude. De onthullingen leiden tot grote spanningen in de politiek en Rob van Gijzel moet aftreden. Wekenlang weigeren de beschuldigde bouwbedrijven te reageren. De media haken met grote regelmaat in op de *Zembla*-berichtgeving. Redacteuren Oscar van der Kroon en Jos van Dongen bereiden een vervolg in 2002 voor.

In *Zembla* worden spraakmakende portretten uitgezonden van de Servische generaal Zivanovic, medeverantwoordelijk voor het Sebrenica drama, en Ziad Jarrah, één van de verantwoordelijke kapers tijdens de terreuracties van 11 september. Kort na de aanslagen van 11 september zijn er twee speciale actuele uitzendingen: over respectievelijk de achtergronden van de Taliban en over de opmars van ABC wapens. De documentaire 'Het Importhuwelijk' krijgt op de valreep van 2001 veel publiciteit. In het programma wordt onthuld dat 75 procent van de allochtonen in Nederland trouwt met een partner uit het land van herkomst. Het programma veroorzaakt een debat in de Tweede Kamer en wordt regelmatig geciteerd in de Integratienota van minister Van Boxtel die begin 2002 verschijnt.

Het jaar wordt overschaduwd door een drama in de persoonlijke sfeer. Eindredacteur Steven de Vogel, pas sinds in september 2000 in dienst, overlijdt op 19 februari aan de gevolgen van een hersenbloeding. Hij wordt in oktober opgevolgd door Christof van Basten Batenburg.

VAN GEWEST TOT GEWEST

Het wekelijkse programma *Van Gewest tot Gewest* gaat verder op basis van de in 2000 ingezette koerswijziging: het maken van reportages over maatschappelijk relevante ontwikkelingen in de regio die voorbij gaan de waan van de dag. De nieuwe aanpak leidt tot resultaten. Er is blijvende aandacht in de pers en één van de reportages van Johan van der Zee over schaatsrivaliteit tussen twee Friese dorpen wordt genomineerd voor de prestigieuze Mirror Europe Award. In de zomer maakt 'Gewest' voor het eerst een serie waarin per aflevering wordt teruggekeken op een jaar uit de rijke historie van het programma. Dat levert tien afleveringen op waarin telkens één jaar chronologisch wordt belicht. Het blijken tijdsdocumenten te zijn die aangeven wat er zich in de verschillende regio's heeft afgespeeld. De uitzendingen worden zeer gewaardeerd, zoals ook blijkt uit vele publieksreacties.

DOCUMENTAIRES

Documentaires zijn een belangrijke categorie op Nederland 3. De NPS speelt bij de uitvoering van die taak een hoofdrol. Naast *Zembla* (NPS/VARA) zijn *Dokwerk* (NPS/VARA/VPRO) en *Het Uur van de Wolf* (NPS/VPRO) programmaserieën die in samenwerking met (één van) de netpartners tot stand komen. Er worden mooie en spraakmakende documentaires in uitgezonden met zowel eigen als buitenlandse producties.

Hoogtepunten van de rubriek *Dokwerk* jaargang 2001 zijn de televisievertoning van de documentaire *André Hazes - Zij gelooft in mij* van regisseur John Appel, bekroond op het IDFA, en het meerjarenproject *Een Praalgraf voor een Prins* door programmamaker Rob Swanenburg, het verslag van de restauratie van het grafmonument van de Oranjes in Delft. In de documentaire *Als je haar maar goed zit* brengt regisseur Jahaga Bosscha een bezoek aan kapsalons in het Oude Westen van Rotterdam, terwijl in de film *Aïcha* van Annemarie Strijbosch de hoofdpersoon naar Somalië afreist op zoek naar haar moeder. Als artistiek hoogtepunt geldt de ontroerende liefdesgeschiedenis *Na de lente van '68*, waarin filmmaakster Aliona van der Horst haar ouders portretteert. Deze documentaire ontvangt, net als *Het laatste Joegoslavische Elftal* van Vuc Janic, de Duitse EuroComenius medaille. De film krijgt bovendien de Golden Shot, een belangrijke onderscheiding voor films over sport. De in de zomer uitgezonden serie *Politieke Kopstukken* met documentaires over Nixon, Wahid, Jeltsin, Gorbatsjov en Poetin is prachtig en geslaagd.

Twee betrekkelijk eenvoudig gemaakte televisiedocumentaires in *Het Uur van de Wolf: Ko van Dijk, spelen met hartstocht* en *Godfried Bomans, heimwee van een sprookjesschrijver*, beide van regisseur Coen Verbraak, zorgen voor opvallend hoge kijkcijfers. Er zijn meer kunstenaarsportretten te bewonderen in 'De Wolf', zoals *Alias Springer* door Machteld van Gelder, *Swarte & Swarte* van Grietje Keller, *Willem Breuker, time is an empty bottle of wine* door Netty van Hoorn, *JK, John Körmeling* door Jeroen Visser, en *Hans Vlek, de goddelijke gekte* door John Albert Jansen. De driedelige serie *Toneelgroep Amsterdam* van regisseur Niek Koppen, waarin het grootste theatergezelschap van Nederland een jaar lang wordt gevolgd, is ondanks achterblijvende kijkcijfers een voorbeeld van een zorgvuldig gemaakt en weldoordacht tijdsdocument. De herhaling in de zomer van *Queens of Pop* een serie aangekochte portretten van succesvolle zangeressen blijkt een gouden greep: de meeste programma's worden in de herhaling beter bekeken dan bij de eerste uitzending.

JEUGD

Naast de dagelijkse programma's *Sesamstraat* en *Het Klokhuis* worden in het eerste kwartaal de dertien afleveringen uitgezonden van de derde serie *Alle Kinderen Zingen*. De programma's gaan over bekende kinderliedjes uit andere culturen. In juni zendt de NPS-jeugdafdeling *De Nederlandse Kinderjury* uit, een programma over door kinderen bekroonde jeugdboeken.

Het Klokhuis

Het Klokhuis blijft ook in 2001 een populair programma en niet alleen voor kinderen. In het weekend worden dubbelafleveringen uitgezonden in het teken van één bepaald onderwerp, zoals *Asielzoekers*, *Epilepsie*, *Tweelingen* en *Aids*. In de eerste aflevering wordt concrete informatie over het onderwerp gegeven (wat is het?) terwijl in deel twee de sociale en emotionele aspecten van het onderwerp worden belicht (hoe voelt het?). Tijdens het NPS Symposium 2001 getiteld *Kleine mensen, grote zaken* wordt de nieuwe website www.hetklokhuis.nl ten doop gehouden. De site geeft naast achtergrondinformatie veel aanvullende gegevens over in *Het Klokhuis* uitgezonden onderwerpen. Al direct wordt de site druk bezocht en maken kinderen gebruik van de informatie voor hun spreekbeurten en werkstukken op school. *Het Klokhuis* wordt in 2001 onderscheiden met de *Grote Kinderkast*, de jeugdtelevisie prijs van de vakjury en de *Gouden Vos*, de prijs voor de beste wetenschapsredactie. De website wordt in het eerste jaar van zijn bestaan bekroond met de derde prijs van de *Gouden Apenstaart*.

Sesamstraat

Sesamstraat viert haar 25-jarig bestaan. Een voorzet voor dit jubileum wordt al gegeven op oudejaarsavond 2000, als een keur van Nederlandse popartiesten samen met de Sesamstraatcast in Paradiso nummers uit het populaire kinderprogramma ten gehore brengt. De echte verjaardag op 4 januari 2001 wordt gevierd met een 25 minuten durende special waarin Pino van een goede fee een betoverd ei krijgt. Het programma wordt bijzonder goed bekeken en gewaardeerd. Het wordt aan het eind van het jaar in de Kerstvakantie herhaald. Ter gelegenheid van dit jubileum ontvangt het programma elke zondag een prominente Nederlander. Aan het begin van de aflevering speelt de zondagse gast ter introductie een scène met de bewoners van *Sesamstraat*. Elke jubileumaflevering wordt afgesloten met een verhaaltje dat voor de gelegenheid door de gast aan Pino, Tommie en Ieniemienie werd voorgelezen. De serie jubileumafleveringen begint op 7 januari met als eerste gast Minister President Wim Kok. Daarna volgen onder anderen Mary Dresselhuys, Paul Huf, Ruud Gullit, Remco Campert, André van Duin, Denise Jannah, Kees van Kooten en Ilse DeLange. Het omvangrijke project vergt ruim een jaar voorbereiding en wordt mede mogelijk gemaakt door de Stichting Lezen.

In het TV-toys Museum in Dieren ontvangt *Sesamstraat* uit handen van acteur Joop Doderer op 3 januari de Swiebertje Award. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan makers van kindertelevisie. Eerdere winnaars zijn Harry Bannink en Jochem van Gelder.

Sinterklaas en Sesamstraat

Op 5 december 2001 presenteert *Sesamstraat* de jaarlijkse Sinterklaasuitzending waarin de bewoners besluiten nu eens géén verlanglijst te maken. De verwickelingen rond Meneer Aart die het daar niet mee eens is, trekken zo'n 900.000 kijkers. Met het marktaandeel van 25.8% is dit één van de best bekeken Sinterklaasspecials uit de historie van het programma. Het jubileumjaar wordt in de kerstvakantie afgesloten met de 'Hamertje Tik Jubileumquiz', met een terugblik op alle bijzondere uitzendingen in 2001. Naast deze grote jubileumprojecten produceert het programma een nieuwe serie met 123 verse dagelijkse afleveringen van *Sesamstraat*.

Sinterklaasjournaal

Voor het eerst in de omroephistorie werken vijf publieke omroepen samen aan een dramaserie rond het verblijf van Sinterklaas in Nederland. De NPS ontwikkelt, ook namens VPRO, TROS, TELEAC/NOT en KRO, 21 scenario's voor het *Sinterklaasjournaal*. Het 'echte' televisiejournaal is de basis voor de serie, waarin de verhaallijnen in stukjes als reportages worden gepresenteerd. Naast het ontwikkelen van de scenario's dient de NPS een subsidieverzoek in bij het Stimuleringsfonds (STIFO) dat deels wordt gehonoreerd. De serie wordt gemaakt onder verantwoordelijkheid van [Z@ppelin](#), met de NPS als eindredacteur. Dieuwertje Blok presenteert het Sinterklaasjournaal van 14 november tot en met 4 december in 21 dagelijkse afleveringen. In het programma wordt verslag gedaan van de perikelen rond de intocht van Sinterklaas met 'nieuwsfeiten' uit het land. Het programma meldt eerste Nederlandse nieuwsrubriek de diefstal van Het Grote Boek van Sinterklaas. Naast Bram van der Vlugt, Erik van Muiswinkel en Michiel Kerbosch vertolken Kees Hulst (Professor Beentje), Martine Sandifort (Ilona Waaihout) en Alex Klaassen (Berend) de hoofdrollen. Acteurs Maarten Wansink, Dick van der Toorn en Georgina Verbaan zijn (on)herkenbaar in belangrijke Pietenrollen. De serie is direct een groot succes. Het programma trekt dagelijks een half miljoen kijkers en bereikt een marktaandeel van circa 12 procent. Het Sinterklaasjournaal blijkt een waardige aanvulling op de NPS-programma's *De Intocht van Sinterklaas* en *Sinterklaas in Sesamstraat*.

MULTICULTURELE PROGRAMMA'S

De NPS maak ook in 2001 multiculturele programma's in alle programmacategorieën: drama, film, documentaire, muziek, amusement en jeugd. Daarnaast wordt er ook op het gebied van Personeel en Organisatie een baanbrekend multicultureel project uitgevoerd: Roots en Routes.

Het jaar begint met de eerste uitzendingen van *Bradaz*, een comedyserie over Virgil en Ferdi Wolter, twee Surinaamse broers ('bradaz') die samen de platenzaak Soundcheck beheren en de woonetage boven de winkel delen. De serie wordt door veel jongeren bekeken en is in de Surinaamse gemeenschap een kijkcijferhit. De *Bradaz*-website groeit snel uit tot één van de meest bezochte NPS-sites.

De succesvolle serie *The Comedy Factory* krijgt een vervolg met presentator en stand up comedian Jörgen Raymann die ook de gelegenheid krijgt om de 'late night show' te maken. Het programma *Raymann is Laaf* is een amuserend, lichtvoetig programma dat elke week een bomvolle zaal trekt in het Rotterdamse Nighttown. Met humor, interviews en filmpjes worden opvallende gebeurtenissen van de week besproken. Het programma voldoet aan alle verwachtingen en is een 'blijvertje'.

Urbania en het *AVC* (Allochtoon Video Circuit) maken voor het vijfde achtereenvolgende seizoen mooie portretten en informatieve series. *City Folk*, de internationale versie van *Urbania*, wordt een succesvolle coproductie waar elf Europese landen aan meedoen.

In het *AVC* zendt de NPS op zaterdagmiddag tussen 16.00 en 16.30 uur wekelijks voorlichtingsprogramma's uit voor en over multicultureel Nederland. In samenwerking met maatschappelijke organisaties worden uiteenlopende aspecten van het leven in Nederland voor het voetlicht gebracht. De serie geeft de in Nederland verblijvende immigranten en andere belangstellenden consumenten informatie en voorlichting op het gebied van gezondheid, onderwijs, opvoeding, welzijn, arbeidsmarkt en integratie. Bovendien geeft het *AVC* jonge (allochtone) programmamakers een mogelijkheid zich verder te bekwamen.

De NPS zendt twee programma's met als titel 'Geld lenen' in samenwerking met de Consumentenbond die de bijbehorende brochure (in het Nederlands, Arabisch en Turks) verspreidt met informatie en adviezen over geld lenen.

In de 12-delige serie *De vele gezichten van Marokkaans Nederland* zendt de NPS portretten uit van spraak- en smaakmakende Marokkanen in Nederland. Doel van dit project is het beschikbaar stellen van een "journalistieke röntgenopname" van Marokkaans Nederland. Bij de serie verschijnt een gelijknamig boek. De afdeling Nieuwe Media ontwikkelt een uitgebreide website www.nps.nl/maroc, die in het Arabisch en het Nederlands aanvullende informatie geeft. Op de site is ook het dagelijks radioprogramma voor Marokkanen via webradio te beluisteren. De adressen van ruim 700 Marokkaanse organisaties in Nederland staan op de site. De programma's in de *AVC*-serie zijn na uitzending op videocassette beschikbaar voor geïnteresseerden en tegen kostprijs via het Internet te bestellen. De volledige catalogus is te raadplegen op www.nps.nl/videoservice.

Op zondagmiddag worden in het programma *Wereldcinema* tientallen films uitgezonden uit veel verschillende culturen.

In de serie *Prix Europa Iris* is de "beste multiculturele televisie van Europa" te zien. De NPS is mede-organisator en hoofdsponsor van de Prix Europa Iris, met als doel de kwaliteit van de multiculturele televisie in Europa te stimuleren. Deze nieuwe prijs blijkt een schot in de roos te zijn, zoals onder andere blijkt uit het grote aantal inzendingen uit meer dan 20 landen.

Bij de informatieve series valt *Gemengde Liefde* op, zes korte documentaires over het groeiend fenomeen van gemengde relaties. Twaalf koppels gunnen de kijker een blik in hun liefdesrelatie, die niet in alle gevallen even harmonieus blijkt te zijn.

Het project 'Roots & Routes' is bedoeld om jonge allochtone tv-makers ervaring te laten opdoen in het maken van programma's. Organisator is de NPS samen met de Media Academie, STOA, Stichting Dunya, Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001 en het Ministerie van OC&W. In eerste instantie worden de makers zes maanden in dienst genomen. Na intensieve begeleiding werken ze mee aan een aantal korte muziekdocumentaires, de registratie van een groot concert en een programma over de masterclass door de beroemde Frans-Algerijnse Rai-zanger Khaled. Het project

krijgt positieve reacties, zowel in als buiten het bedrijf, en er komt een vervolg. Een meerderheid van de deelnemers vindt na Roots & Routes werk binnen de omroep of bij televisieproducenten.

MUZIEK EN DANS

Ook in 2001 zijn maakt de NPS uitzendingen rond de grote jaarlijkse muziekfestivals *Pinkpop* (door de NPS geproduceerd voor VARA, VPRO en NPS) en het *North Sea Jazz Festival* (voor het eerst productie en uitzending door uitsluitend de NPS). Met de organisatie van beide festivals wordt een nieuw vijfjaars contract afgesloten. In 2001 komt daar een project bij, het jaarlijkse *Dunya Festival*. De NPS verzorgt de televisie-uitzending van het openingsconcert. NPS Radio maakt al sinds enkele jaren de radioregistratie van het openingsconcert en van de andere concerten van dit grote multiculturele Rotterdamse Festival. Het openingsconcert van het *Dunya Festival* vindt plaats op het 'NPS Podium' en staat in het teken van het Roots & Routes project. De programmering heeft een internationaal karakter met Rai-zanger Khaled, het Turkse popidool Cedar Ortaç, Rap/R&B dichter/zanger Michael Franti met zijn groep Spearhead uit de Verenigde Staten en de Rotterdamse band Postmen. Het resultaat van de Khaled-Masterclass is een 'unplugged-performance' met begeleidingsband van jonge meest Nederlands/Marokkaanse muzikanten. De Masterclass wordt vastgelegd in een prachtige documentaire voor *Het Uur van de Wolf*.

Het muziek- en dansprogramma *Pitch* is terug met onder meer twee bijzondere producties: *Passing Future* van dansfilmregisseur Clara van Gool en *For Birth or Death*, het filmdebuut van operaregisseur Pierre Audi. De redactie van het popprogramma *Paradisolife* ziet kans grote namen uit de wereld van de R&B muziek te strikken: Macy Gray en Leon Ware met onvergetelijke optredens. Hoogtepunten in *Paradisolife* zijn 'Tribute voor Herman Brood' en twee speciale zomerruitzendingen vanaf het strand in Bloemendaal. Een zeer geslaagde *Avond van de Nederlandse Dans* wordt voor het eerst sinds jaren weer op *prime time* uitgezonden, gepresenteerd door nieuwkomer Lottie Hellingman. De afdeling maakt registraties van drie choreografieën en drie opera's.

In september begint een nieuwe samenwerking met de VPRO met het programma *Vrije Geluiden*, na het afscheid van Han Reiziger de opvolger van *Reiziger in Muziek* op zondagochtend.

Nominaties en Prijzen

- voor de dansfilm *Lost*: 'speciale vermelding' Golden Rose Montreux
- de opera's *Noach* en *Rosa* en de dansfilm *Lost* worden genomineerd voor de Banff, Rocky Award. De Award gaat uiteindelijk naar *Rosa*.
- Van de serie *Dansblik/Dance for the Camera*, een co-productie met de BBC, ontvangen de aflevering *Men of Good Fortune*, en de serie als geheel, prijzen op het Festival Golden Prague.
- Dit geldt ook voor de met de BBC gecoproduceerde serie *Sound of Film*.
- De serie *Single Luck* en de *Pinkpop*-programma's worden genomineerd voor Nederlandse Academie Awards. Uiteindelijk wint *Pinkpop* het Gouden Beeld.

DRAMA

De NPS koerst aan op een drama-aanbod met als doel het in beeld brengen van de fijnzinnige verhoudingen tussen mensen, gepaard aan een bijzondere visuele stijl en vorm. Belangrijk uitgangspunt voor de NPS blijft dat drama iets te vertellen heeft en verbonden is met de veelkleurige Nederlandse maatschappij. Speelfilms, 'half uur-series' en diverse soorten comedy zijn daarvoor de 'draggers'.

Een aantal opmerkelijke films, gecoproduceerd met andere producenten, zijn het resultaat van dit beleid waarmee de NPS aan de wieg staat van de veelgeprezen en gelauwerde speelfilm *Familie* van scenarioschrijfster Maria Goos en regisseur Willem van de Sande Bakhuijzen, naar het gelijknamige toneelstuk en onderdeel van het Telefilmproject van de publieke omroep. In de anderhalf uur durende film wordt een familie gevolgd die, omdat de moeder (Petra Laseur) aan kanker lijdt, nog eenmaal gezamenlijk op wintersport gaat. Genadeloos fileert Goos de familieverhoudingen en voert de kijker langs de smalle richels van humor en tragiek. Terecht wint *Familie* tijdens het Nederlands Filmfestival de prijs van de Filmkritiek en het Gouden Kalf voor het beste televisiedrama.

In *Qui Vive* van Judith Herzberg en Frans Weisz keert de beschadigde joodse familie uit *Leedvermaak* terug. Op meesterlijke wijze wordt de kijker meegezogen in pijnlijke en verstoorde familierelaties. Regisseur Paula van der Oest laat in haar nieuwe, lichtvoetige film *Zus en zo* de verbeterde strijd zien tussen drie zussen en een broer om het familiehotel. In deze 'romantic comedy' wordt prachtig geacteerd door leden van toneelgezelschap De Trust. In de ook internationaal gewaardeerde speelfilm *Magonia* van Ineke Smits en Arthur Japin draait het om de bijzondere relatie tussen een zoon en zijn fantasievolle, maatschappelijk niet functionerende vader.

Al wat ouder, maar wel in 2001 op televisie te zien zijn onder andere de coproducties *Iedereen Beroemd* van Dominique Deruddere (Oscar nominatie!), *The Tango Lesson* (Sally Potter), *Vaarwel Pavel* (Rosemarie Blank), *Somberman's Actie* (Casper Verbrugge), *Vrouw van het Noorden* (Frans Weisz), *Fred* (Carver/Wilbert Bank) en de Telefilm *Uitgesloten* (Mijke de Jong en Marco van Geffen). *Uitgesloten* wordt genomineerd in de categorie 'beste televisiefilm' voor zowel de Prix Europa als de prestigieuze 'Prix Italia'.

Series

In de Surinaamse comedy *Bradaz* proberen de broers Ferdi en Virgil, qua karakter elkaars tegenpool, nog altijd om de platenzaak Sound Check, levend te houden, hun gezamenlijke droom. De serie van 39 afleveringen gaat zijn derde seizoen in. De acteurs zijn voor veel allochtone jongeren uitgegroeid tot ware helden.

Vanaf januari zendt de NPS de nieuwe komische serie *Frøland* uit. Op fabelachtige wijze zetten acteurs Ruben van der Meer en Horace Cohen meer dan 30 typetjes neer, allen inwoners van het fictieve eiland Frøland. Het programma haalt de 'shortlist' van de Amerikaanse 'Emmy Award' maar valt net niet in de prijzen. Gelijktijdig werken de makers aan de ontwikkeling van een nieuwe 8-delige serie *Frø-Live*. In deze serie maakt het eiland Frøland plaats voor een hilarische en ontroerende blik op het leven van twee Stadswachten, en meer vrolijke parodie en satire.

Jonge makers zien hun eerste film eindelijk terug op de televisie, in de speciaal voor jong talent ontwikkelde reeks *Novellen*. Op festivals in het buitenland krijgen deze 'visite-kaartjes' veel waardering. Ze concurreren met producties van ervaren (internationale) makers en vallen met regelmaat in de prijzen.

AANKOOP

De afdeling Aankoop en Nabewerking verzorgt ieder jaar een substantieel deel van het programma-aanbod van de NPS. Deze programma's leveren een eigen opvallende bijdrage aan de programmering.

De NPS besteedt opnieuw veel aandacht aan de zogenoemde 'art-house films'. Er is groeiende belangstelling voor *Wereldcinema* in de ruime zin van het woord. Vijfentwintig films in het kader van *Wereldcinema* op zondagmiddag en zeventien in de rubriek *Cinema 3* op vrijdagavond bepalen de bijdrage van de NPS op Nederland 3. In samenwerking met het Hubert Bals Fonds en het Internationaal Film Festival Rotterdam (IFFR) ondersteunt en vertoont de NPS ieder jaar vijf nieuwe films uit landen die weinig of geen middelen ter beschikking hebben voor filmproductie.

Bijzonder is het project *India Masala*. Negen speelfilms en twee documentaires geven een mooi en indrukwekkend beeld van de Indiase cinema. Prachtige klassiekers als *Mother India* en *Pakeezah* worden afgewisseld met eigentijdse films als *Bombay* en *Hey Ram*. Documentaires in *Het Uur van de Wolf* en op zondagmiddag zorgen voor een heldere context. Vijfentwintig culturele en kunstzinnige documentaires uit het buitenland vormen een belangrijk deel van het aanbod in *Het Uur van de Wolf*. Behalve bijzondere kunstenaarsportretten van o.a. Igor Stravinsky en Brigid Berlin bestaat het aanbod ook uit de populaire zomerserie *Queens of Pop* met films over Janis Joplin, Dolly Parton, Yoko Ono, Nico en Cher.

Voor *Dokwerk* legt de NPS de hand op een opvallende serie documentaires van Oscarwinnaar Jonathan Stack en de serie *Politieke kopstukken*. De NPS besteedt ook veel aandacht aan buitenlandse dramaproducties en comedy: *Hearts and Bones* bijvoorbeeld, een eigentijdse en spraakmakende Britse dramaserie en *Goodness Gracious Me*, een multi culturele comedy waarvan de NPS de derde serie vertoont. Met het team van deze serie worden afspraken gemaakt om in de toekomst samen te werken bij de ontwikkeling van drama. Ook de multiculturele, Amerikaanse comedies *Moesha* en *The Parkers* krijgen een vervolg. Samen met de VPRO wordt 22 weken lang de opzienbarende serie *Beggars and Choosers* uitgezonden over een Amerikaans televisiestation.

De korte film heeft een speciale en gekoesterde plaats in het aanbod van de NPS. Samen met de afdeling Drama wordt de eerste serie *KORT!* ontwikkeld met negen Nederlandse korte films. De eerste zijn te zien tijdens de inmiddels zesde editie van *De Avond van de Korte Film*. Die avond is er ook aandacht voor de beste korte films uit het buitenland. De NPS prijs voor de beste film in deze categorie wordt voor de vijfde maal uitgereikt, ditmaal voor de animatiefilm *Father and Daughter* van Michael Dudok de Wit. De film ontvangt later ook de Oscar in zijn categorie. De NPS vertoont één à twee maal per week een, vaak buitenlandse, korte film.

RADIO 2001

Inleiding

Het jaar 2001 zal menigeen bij de publieke radio zich herinneren als een jaar van veranderingen: Drie radiostations ondergaan een grondige reorganisatie en de zendtijd van Radio 1 en Radio 5 krijgt per 1 april een nieuwe indeling. Radio 4 volgt op 1 september. Radio 5 krijgt een nieuwe naam '747AM', naar de gelijknamige uitzendfrequentie op de middengolf. Daarnaast verandert bij Radio 2 de avondprogrammering in het weekeinde.

Dat heeft grote gevolgen voor de Radio-afdeling, ook omdat de NPS met nieuwe programma's wil beginnen en andere beëindigen. Op maandag 2 april is op Radio 1 de eerste uitzending van *Kunststof* te horen, een nieuwe dagelijkse talkshow over Cultuur en Media. *Radio Uit* (Radio 5) heeft eind maart zijn laatste uitzending. Op 747AM gaat in die periode het nieuwe programma *Radio Urbania* de eerste confrontatie aan met de luisteraar. *Het Geding* (Radio 1), het muziekprogramma *Lijntjes van Lips* (Radio 5) en *Weldenkende Mensen* (Radio 1) verdwijnen als gevolg van alle veranderingen. Op Radio 4 ontstaat de rubriek *NPS op de Middag*, een breed horizontaal muziekprogramma van dinsdag tot en met vrijdag waarin *NPS Thema* en *De Nederlanden* opgaan. De NPS krijgt op Radio 4 naast de extra lange NPS-zaterdagavond van 19.00-01.00 uur de beschikking over de zondagavond. Dit leidt tot integratie van onder meer de programma's *Jazz op 4*, *4FM*, *Radio Passaat* en *The Bands in 4FM* op zaterdag na de Opera, en *4FM in Concert* op zondag na *Supplement*. Op Radio 2 begint de NPS op vrijdagavond met het nieuwe programma *Round Midnight*.

RADIO 1

Voor de mensen van Radio 1 ziet het leven er na 1 april 2001 heel anders uit. Onder leiding van zendercoördinator Jan Westerhof voeren de 'bespelers' een intensieve discussie over samenwerking binnen clusters van omroepen om de ochtend- en middaguitzendingen aantrekkelijker en meer toegankelijk en herkenbaar te maken. Na taaie onderhandelingen verenigen EO, VARA en VPRO zich op de ochtenden van 09.00 tot 12.00 uur en trekt het wat natuurlijker bondgenootschap van AVRO, KRO en NCRV zich noodgedwongen terug op het tijdvak 13.30-17.00 uur. De NPS is niet geïnteresseerd in deelname aan een cluster en geeft de voorkeur aan het ontwikkelen van een nieuw programma dat goed zou aansluiten op onze kerntaak 'Cultuur'. Zo ontstaat het radioprogramma *Kunststof* op Radio 1, een talkshow van een uur rechtstreeks vanuit de studio in Amsterdam, over de wereld van cultuur & media, elke werkdag om 19.00 uur. Dat heeft natuurlijk vergaande gevolgen: de juridische rubriek *Rechtenkwesities* verhuist naar Radio 5 en de discussieprogramma's *Het Geding* en *Weldenkende Mensen* moeten plaatsmaken voor *Radio Urbania* met een nieuwe formule die beter bij Radio 5 past.

In 2001 komt na bijna negen jaar een einde aan *Radio Uit*, het magazine waarin honderden kunstenaars uit alle disciplines over hun werk vertellen. Vijf maal per week om 17.00 uur op (toen nog) Radio 5, vestigen NPS-presentatoren Machteld Kooij, Kenneth van Zijl en Constant Meijers bij toerbeurt de aandacht van de luisteraar op de kunstactualiteit, met studio gesprekken, reportages en nieuwe muziektrends. Vast staat dat de opvolger van *Radio Uit*, nu op Radio 1, een heel andere aan het karakter van de Nieuws en Sportzender aangepaste vorm moet krijgen. Zo wordt het concept ontwikkeld van *Kunststof*: een toegankelijke, breed georiënteerde, scherp gesneden en prettig klinkende talkshow op een tijdstip waarop de luisteraar zowel geïnformeerd als onderhouden wenst te worden. Het programma krijgt met Jellie Brouwer en Petra Possel twee vaste presentatoren. Zij ontvangen diverse figuren uit de wereld van cultuur en media, onder wie beeldhouwer Kees Verkade, cellist Pieter Wispelwey, cabaretier Freek de jonge, KRO-directeur Ton Verlind, sportjournalist Jack van Gelder, columnist Jan Blokker en de Rotterdamse cultuurwethouder Hans Kombrink. Locatie-uitzendingen worden gemaakt op onder meer het Oerol Festival, De Parade, het Holland Festival Oude Muziek en IDFA. Bijzonder is het project met drie speciale uitzendingen vanuit Moskou onder leiding van gastpresentator Frènk van der Linden.

Dat gesprekken met mensen die soms al geruime tijd uit de nieuwsrubrieken zijn verdwenen, toch veel luisterplezier opleveren, bewijst het programma *Uit het Nieuws* (ondertitel: "gesprekken met

mensen die ooit in het nieuws waren, over hoe het verder ging ...”). Ook blijkt dat het voor de geïnterviewde vaak gemakkelijker is om vrijuit te praten zonder de druk van de actualiteit. Wat is er geworden van Generaal Couzy, Herman Krebbers, Arie van der Zwan, Hans van Breukelen, Peter van Walsum, Wilfried Martens, Sweder van Wijnbergen, Marte Röling, Wim Dik en Winnie Sorgdrager? De luisteraar verneemt het in *Uit het Nieuws*. Presentatoren Jan Tromp, Clairy Polak, Frènk van der Linden, Maartje van Weegen, Chris Kijne en Ton Elias zorgen ieder op persoonlijke wijze steeds voor een uur spannende live-radio.

RADIO 2

De NPS voegt aan de programma's op Radio 2 een duidelijk eigen geluid toe. Hanneke Kappen 'opent' om 06.00 uur de zondag op die zender met het programma *Dag Zondag*. Drie uur lang onderscheidt de muziek zich van het aanbod er gedurende de week. Een voorbeeld is fadozangeres Christina Branco die op een populaire manier een klassiek geluid een plaats heeft gegeven in *Dag Zondag*. Vast onderdeel is het miniportret. Hierin wordt de carrière van een zager of groep belicht. Het programma mag zich verheugen in een toenemende schare luisteraars.

Jacques Klöters haalt met zijn programma *De Sandwich* ('s zondags van 09.00-10.00 en van 11.00-12.00 uur) steeds het hoogste marktaandeel van de gehele zondagochtend. De 'Tongbrekers' waarmee hij in november begint, levert in verschillende talen de leukste alliteraties op. De 'witte wollen winterwanten' komen in zowel het Duits als het Engels en Frans binnen. Ook de uitzendingen rond Allerzielen en de Sint-uitzending met muzikale pakjes voor de luisteraars leveren talloze publieksreacties op. Veel luisteraars laten weten welke muziek moet klinken op de 'ideale begrafenis'. Nog weken na menige uitzending ontvangt de NPS vragen over een bepaalde plaat, gedicht of kwinkslag van Jacques Klöters. Weken met meer dan honderd vragen via de e-mail zijn geen uitzondering.

De uitzendingen van *Podium*, elke zondagavond van 22.00 – 23.00 uur, worden gedragen door tekstschrijver/presentator Jurrian van Dongen en tonen per maand vier 'gezichten'. Dat betekent dat het programma nog steeds een brede, maar ook selecte aanhang heeft. Een keer per maand is er een uitzending met het panel bestaande uit Hugh den Ouden en Herman Pieter de Boer of George Groot en Martin van Dijk waarin nieuwe cd's kritisch worden beluisterd en besproken onder de deskundige leiding van Jurrian van Dongen. Dan is er de uitzending rond een bepaalde gast, en de uitzending met Jurrian van Dongens eigen selectie van muziek uit de kleinkunstwereld. In het Utrechtse Hofman Café zetten de programmamakers - met steun van Conamus - in de maandelijkse live-uitzending een bijzondere keuze neer uit gerenommeerd en opkomend talent: in 2001 zijn onder anderen Freek de Jonge, Mike Boddé, Alex Klaassen & Martine Sandifort, Bram Vermeulen, Kommil Foo en Fay Lovsky een uur lang 'gast van de maand'. Aantrekkelijk is dat zeven liedjes van de hoofdgast in opdracht van de NPS opnieuw worden gearrangeerd voor een optreden met de *Podium*-band. Verder wordt het Podiumlied geprolonged, gezongen door Mylène d'Anjou. Het optreden van stand-up comedian Jan Jaap van der Wal als 'dagsluiting' wordt voortgezet.

Met de komst van het programma *Round Midnight*, vrijdags om 23.00 uur, draagt de NPS wekelijks twee uur lang bij aan de populariteit van de muziekzender Radio 2. Het programma heeft twee pijlers: de muzieksamenstelling door Frits Hooft en de presentatie door Hans Mantel met als vaste vervangers Hanneke Derboven en Vincent van Engelen. Op het eerste gehoor is *Round Midnight* een prettig in het gehoor liggend radioprogramma dat goed past bij het uitzendtijdstip. De ingrediënten zijn smooth jazz, AOR ('adult oriented rock'), cross-overs, easy listening, chansons en wereldmuziek. Op het tweede gehoor blijkt elke uitzending een rode draad te hebben: gids, bindmiddel en de mogelijkheid tot bijzondere invallen, maar dat aspect is nooit dominant. De programmamakers hanteren een afgewogen 'playlist' met wekelijks terugkerende onderdelen. Regelmatig nodigt de redactie studiegasten uit, zoals de befaamde Amerikaanse jazzlegende Les McCann. De presentatie stoelt op de persoonlijke betrokkenheid van Hans Mantel, uitvoerend musicus met een omvangrijk eigen netwerk. Daardoor worden veel platen, ook van de groten der aarde ingeleid met authentieke anekdotes door Mantel zelf.

RADIO 3FM

De overgang tussen de brede programmering overdag en de specifieke aanpak van de VPRO op de late avond biedt de NPS een uitgelezen kans om een brug te slaan. Dat leidt eind 1998 tot de geboorte van het programma *Isabelle*, dat zijn naam ontleent aan presentatrice Isabelle Brinkman, sinds jaren weer de eerste vrouwelijke DJ op 3FM. Liefde voor muziek, 'street credibility', (pop)journalistiek en een geraffineerde mix tussen wat bekend en (nog) onbekend is, vormen de basis voor dit programma. *Isabelle* is bovendien een podium voor live concerten en registraties, en de plek waar nieuwe of jonge bandjes in de studio 'hun visitekaartje afgeven'. Gesprekken met DJ's live in de studio zorgen regelmatig voor een hoge respons van luisteraars. In de loop van 2001 treft het team van *Isabelle* voorbereidingen om de overstap te maken naar een nieuw uitzendtijdstip en daarmee een nieuw programma tussen 18.00 en 20.00 uur. DJ Corné Klijn gaat in 2001 met zijn dagelijkse programma *Kort en Klijn* zijn laatste jaar in bij de NPS, om later de overstap te maken naar de weekendprogrammering van de TROS op 3FM.

RADIO 4

Ondanks de ingrijpende veranderingen in 1998 op Radio 4, houdt in '99 de discussie over de klassieke muziekzender aan, ook ingegeven door de matige marktpositie van de zender. Margreet Teunissen, de nieuwe zendercoördinator, neemt in de loop van 2000 het initiatief tot een discussie over de totale programmering van Radio 4, die per 1 september 2001 resulteert in een nieuw schema. Voor de NPS als grootste bespeler (van een kwart van de zendtijd, en producent van één derde) gaat het om een ingrijpende operatie. De NPS wil aanvankelijk een groot aantal avonden voor zijn rekening nemen, maar sluit een goed compromis met het plan tot integratie van bestaande programma's op vier middagen. Deze programmaserie op dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag heeft de beschikking over drie uren per uitzending. Dat heeft tot effect dat de NPS-bijdrage beter herkenbaar wordt. Zo kunnen nieuwe programmatische 'standaarden' worden ontwikkeld voor Radio 4. Ook de programma's in het genre geïmproviseerd, jazz en wereldmuziek worden op zowel de late zaterdagavond als zondagavond gebundeld.

Zo wordt de positie van de NPS op Radio 4 op de middagen versterkt. Wat begon als een thema dat, muzikaal uitgewerkt in het programma *NPS-Thema*, een week lang een prikkelende aanvulling op het Middagconcert vormde, wordt met ingang van het nieuwe seizoen in september omgebogen tot twaalf uur radio per week in de vorm van vier muziekjournalistieke programma's van dinsdag tot en met vrijdag, die alle een eigen kleur meekrijgen. In dit nieuwe programma *NPS in de middag*, staat de dinsdag in het teken staat van een portret van bijvoorbeeld van een componist, een musicus, een land of instrument, biedt de woensdag een platform voor alle mogelijke muziekfestivals (van oude muziek tot jazz), is de donderdag gereserveerd voor toegankelijke eigentijdse muziek en heeft de vrijdag een muzikale band met Nederland. Bestond de programmering voordien uit een verrassende repertoirekeuze van op CD uitgebracht materiaal, de Middagen bij de NPS op Radio 4 bestaan vooral uit concertregistraties, eigen in Nederland gemaakte registraties, archiefmateriaal of opnamen afkomstig van de Europese omroeppartners.

Waar mogelijk wordt er door middel van series een langere rode draad door de maanden heen gelegd, zoals de acht afleveringen over de muzikale hoogtepunten uit vijftig jaar Holland Festival, of een reeks afleveringen over de muziek van Arnold Schönberg en Claude Debussy. Een andere serie, die ook de komende jaren de aandacht zal trekken, is 'Sleutelwerken', die begint met de Sinfonia van Luciano Berio, een collagecompositie die hij eind jaren '60 schreef toen de wereld in het teken stond van protest en verzet, vrije liefde en de roep om vrede. Dat zijn sociale en politieke aspecten die, verklankt in de popmuziek van die tijd, ook van het programma zelf een radiofonische collage maken.

Diskotabel verhuist van zijn vertrouwde plek aan het einde van de middag naar het begin van de avond. Het programma krijgt er bovendien een half uur zendtijd bij. Iedere zondag tussen 18.00 en 20.00 bespreekt Vincent van Engelen met een panel nieuwe CD's: waarbij het hele spectrum van muziek uit middeleeuwen en renaissance tot de muziek van nu aan bod komt. De extra tijd biedt ruimte om aan het einde van het programma een wat langer fragment van één van de nieuwe CD's te laten horen, waardoor muziek en gesproken woord komen in een betere verhouding komen. De samenstelling van de panels is een combinatie van vertrouwde 'gezichten' en steeds nieuwe mensen,

amateurs in de letterlijke betekenis van het woord, met verschillende, al dan niet muzikale, achtergrond, altijd met een heldere én frisse kijk op muziek.

Als regel wordt elke nacht van twaalf tot één uur het programma *Vincent na Middernacht* uitgezonden, een ijkpunt voor de nog wakkere muziekliefhebber. Naast de keuze voor vertrouwde muziek blijft het voor de redactie een sport om de grenzen te verkennen met onbekende, aangename muziek. Met ingang van 1 september neemt het programma gas terug om op zaterdag- en zondagavond plaats te maken voor de uitloop van '4FM' en 'Supplement'.

In het kader van het 'Holland Festival' realiseert de NPS Radio in 2001 drie producties. Theo Loevendie voegt met 'Johnny and Jones', over twee Amsterdamse revue-artiesten in de jaren dertig, een nieuwe titel toe aan zijn imposante reeks opera's. De NPS Radio zendt de registratie uit in *Opera Live* op zaterdagavond. Een opmerkelijk concert staat in het teken van Elliott Carter, de nestor van de Amerikaanse toonkunst. Het Radio Kamerorkest onder leiding van Misha Hamel speelt composities van Carter, terwijl in het Concertgebouw beelden, vol associaties bij die muziek, te zien zijn van cineast Frenk Scheffer. Ook is er, in samenwerking met de collega's van de NPS-televisie, een registratie van de opera Boris Godounov van Moessorgski door De Nederlandse Opera. De NPS Radio zendt het werk integraal uit in zijn 'Opera Live'; de tv-collega's verzorgen behalve de televisie-uitzending een speciale vertoning op groot videoscherm in het Amsterdamse Oostenpark, een druk bezochte openluchtvoorstelling die het publieksbereik van deze geïntegreerde operaregistratie flink opschroeft.

Als grootste bespeler van Radio 4 levert de NPS een belangrijke bijdrage aan de registratie van muziekproducties en *live* uitzendingen. Radio 4 was en is een platform voor een groot aantal festivals waarvan de NPS veelal ook coproducent is. De samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest kreeg een vervolg, met de nadruk op rechtstreekse uitzendingen op zondagmiddag. Daarnaast is er een evenwichtig aanbod van kamermuziek in samenspraak met de Koninklijke Liederentafel in Tilburg.

De NPS is van 1 januari tot 1 september verantwoordelijk voor twee uitzendingen per week van het programma *De Nederlanden*: Een korte editie van een half uur op woensdagavond en één uur als vanouds op zaterdagmiddag. Het programma richt zich op de Radio 4-luisteraar met avontuurlijk ingestelde oren. Veel opnamen dus van werken waarvan nog niet eerder een radioregistratie was gemaakt en die bijzonder de moeite waard zijn. In deze programma's zijn onder andere opnamen te horen van twee concertseries in samenwerking met MuziekGroep Nederland. In Vredenburg Utrecht loopt de serie *Hollands Goed* met als hoogtepunt een concert samengesteld door Marius Flothuis: een fraai dubbelportret van Flothuis en Ravel. Flothuis, 'grand old man' van het Nederlandse Muziekleven, overlijdt in het najaar van 2001. In Breda vinden onder de titel *Nederlandse liedkunst in de Negentiende eeuw* drie concerten plaats, waarvan de uitvoering rond de gedichten van Frederik van Eeden een aantal bijzondere ontdekkingen oplevert. Voor het vijfde achtereenvolgende jaar is de NPS regelmatig te gast in de sfeervolle Uilenburger Synagoge in Amsterdam, waar de Leo Smit Stichting concerten van hoog niveau organiseert met vergeten muziek uit de periode van het 'interbellum', 1918-1940. De 65e verjaardag van componist Peter Schat wordt groots gevierd met een premièreconcert op 21 mei 2001 in Vredenburg. Natuurlijk worden de opnamen uitgezonden in De Nederlanden. In de serie *Titaantjes* van het Nederlands Philharmonisch Orkest/Nederlands Kamerorkest met werk van de jongste generatie Nederlandse componisten, blijkt dat ook 'gewone Nederlandse jongens' van 18 goed kunnen componeren en programmeren. Door de Radio orkesten en Groot Omroepkoor worden in opdracht van de NPS opnamen gemaakt van onbekend werk van componisten als Johan Wilms, Bernard Zweers, Johan Wagenaar en Kees van Baaren. Dit bijzondere samenwerkingsproject met MCO en MuziekGroep Nederland resulteert in een presentatie van vijf CD's tijdens de Nederlandse Muziekdagen 2001, enthousiast werden ontvangen door de vakpers.

Onder de titel *Een feest voor iedereen* stelt Leo Samama de Nederlandse Muziekdagen 2001 samen. Van 13 tot 16 december wordt in 10 concerten een veelzijdig, grotendeels vocaal programma gepresenteerd dat erop gericht is om een breder publiek naar Vredenburg te halen. Dat laatste lukt zeker met *De Avond van Liefde*, een wervelende show met de mooiste Nederlandse liederen en liedjes op één avond, georkestreerd door Jurre Haanstra, Henk Huizinga en Erik van

der Wurff voor het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Lawrence Renes met als solisten Miranda van Kralingen, Mylène d'Anjou, Stanley Burleson en Edwin Rutten. De avond daarvoor worden de lichten gedempt in de grote zaal van Vredenburg voor de uitvoering van de complete toneelmuziek van de *Gijsbrecht van Aemstel* van Alphons Diepenbrock, ingebed in een origineel radiofonisch verslag van regisseur Peter te Nuyl met actrice Sigrid Koetse als Badeloch. De romantische grote *Mis opus 20* van Johannes Verhulst wordt op zondagochtend voor een enthousiast publiek uitgevoerd, op basis van een nieuwe wetenschappelijk editie. Naar aanleiding van deze Nederlandse Muziekdagen schreef het Algemeen Dagblad: *De Nederlandse Muziekdagen zijn nog nooit zo contrastrijk en attractief geweest*. Uiteraard zijn de meeste concerten rechtstreeks te volgen op Radio 4. Het Brabants Orkest brengt in oktober met succes de muziek van Geza Frid (1904-1989) onder de aandacht. De opnamen, uitgezonden in *NPS Woensdag*, tonen aan dat deze Hongaarse Nederlander of Nederlandse Hongaar een blijvende plaats verdient in het nationale én internationale muziekleven.

Voor het seizoen 2001/2002 ontwikkelt de NPS de *opera-avond* op Radio 4 tot een breed en volwaardig programma voor operaliefhebbers. Naast rechtstreekse uitzendingen van belangwekkende producties in Parijs, Londen, Brussel en New York, wordt voor het eerst in de geschiedenis van Radio 4, zeven keer een productie van De Nederlandse Opera in de programmering opgenomen, zo veel mogelijk als rechtstreekse uitzending vanuit het Muziektheater in Amsterdam. Hoogtepunten in dit opzicht zijn de rechtstreekse uitzendingen van 'Jenufa' van Leos Janacek, 'Lear' van Aribert Reimann, Giulio Cesare van Georg Friedrich Handel vanuit de Stadsschouwburg Amsterdam), 'Dialogues des Carmélites' van Francis Poulenc en 'Turandot' van Giacomo Puccini. Door deze producties op locatie te presenteren worden luisteraars meer dan ooit deelgenoot gemaakt van de voorstelling. Dit geldt ook voor Nederlandse producties die weliswaar niet rechtstreeks uitgezonden kunnen worden, maar steeds kort na de opnamedatum worden geprogrammeerd, een totaal van elf Nederlandse producties: o.a. 'L'Elisir d'amore' van Gaetano Donizetti en 'Lulu' van Alban Berg, door de Nederlandse Opera, en 'Die lustige Witwe' van Lehar, 'Flight' van Jonathan Dove, 'Ernani' van Verdi en 'The Turn of the Shrew' van Britten.

De redactie van *NPS Opera Live* kiest voor een beeldend, radiofonisch verslag van operavoorstellingen. Natuurlijk gaat het om de opera zelf, maar ook om de betreffende *productie*. De luisteraar krijgt dus niet alleen Donizetti's L'Elisir d'amore te horen maar verneemt ook iets over de regie van Guy Joosten van deze opera over de gladde reclamewereld waarin operaster Bryn Terfel als Dulcamara letterlijk de show steelt met zijn glitterpak, vetkuif en potsierlijke ringen. Luisteraars krijgen altijd meer te horen dan alleen de muziek. Gesprekken met solisten, dirigenten, regisseurs en decorontwerpers worden afgewisseld met interviews met gasten die interessante aspecten van de opera verhelderen. Bovendien wordt de sfeer van de opera en de productie kracht bijgezet door een uitgekende muzikale randprogrammering. *NPS Opera Live* informeert daarnaast over ontwikkelingen op operagebied door de nieuwste CD's te laten horen, aanstormend talent aan het woord te laten en componisten, librettisten en dirigenten aan de tand te voelen over hun toekomstplannen.

'*Dimensies In Klank*' is de ondertitel van het wekelijkse drie uur durende programma *Supplement* de permanente speurtocht naar het mysterie van geluid. *Supplement* verhuist van de maandag naar de zondagavond 22.00 uur, wordt met drie uur een uur korter maar blijft een kleurrijke 'speeltuin' voor vernieuwing. Tot de hoogtepunten in het verslagjaar behoren zeker de thema uitzending over Armenië van Michael Fahres en Dorothee Forma, getiteld 'Van Gehard naar de Hollywood Bowl', muzikale radioportretten van componisten/musici Tibor Varga, Charles Amirkhanian en Ingram Marshall, de themaprogramma's De Zeven Zeeën, Daarheen Daarvoor, over Leven en Dood) en een spraakmakend portret rond de muziekformatie Coil. Op 2 december is *Supplement* onderdeel van een vijf uur durende special over de Rotterdamse muziekbeweging WORM (v/h Dodorama).

4FM krijgt een nieuwe opzet: naast de terreinverkennde uitzendingen van het 'oude' 4FM waarin cross-overs de hoofdrol spelen, is het nieuwe 4FM het resultaat van de samenvoeging van *Jazz Op 4*, *Radio Passaat* en *The Bands*. De verschillende repertoiregebieden van deze programma's (traditioneel etnisch, wereldmuziek, vele soorten jazz, big bands, eigentijdse muziek) worden in 4FM geïntegreerd: achtergrond-informatie, interviews, thematische uitzendingen, veelal in magazine-

vorm worden afgewisseld met grote brokken muziek. Eens per maand is er het vaste onderdeel *Jazzkotabel*, het swingende zusje van *Diskotabel*. Presentatoren/samenstellers Bert Vuijsje en Hans Mantel praten met journalisten en musici over oude en nieuwe releases. De reacties binnen de jazzwereld op dit onderdeel zijn zeer positief. Natuurlijk blijft *4FM* ook actief binnen de World Music Chart Europe, een EBU initiatief van de European Broadcasting Union (EBU), graadmeter van de wereldmuziek zoals die geprogrammeerd wordt op Europese publieke zenders.

Verschil met het oude *4FM* is dat er in de nieuwe opzet nauwelijks nog integrale concerten te horen zijn: die vinden hun plek in *4FM in concert*: dit programma toont aan dat ook 'niet klasieke' muziek tegenwoordig een zaak van volwassen programmering en verdieping is. De typecast van rokerige zaaltjes, rommelige wereldmuziekpodia of bierfestivals wordt binnen *4FM In Concert* zorgvuldig afgebroken. Hoogtepunten uit 2001 zijn de concerten met het Metropole Orkest, de compositie-opdracht aan de Amerikaanse musicus Mike Keneally, het soloconcert van slagwerker Terry Bozzio, de serie Muziek in Her(t)z en de samenwerking met het Tropeninstituut Amsterdam en Rasa Utrecht. Het spreekt voor zich dat in het 'magazine' *4FM* regelmatig voorbeschouwingen plaatsvinden op de *4FM in Concert*-avond de volgende dag. Daarmee presenteert de NPS de toenemend populaire, op de publieke zenders ondervertegenwoordigde, cross-over- en alternatieve genres op doorwrochte wijze aan de luisteraar.

RADIO 5/747AM

Net als Radio 1 gaat Radio 5 per 1 april 2001 'op de schop' en krijgt de nieuwe naam 747AM. De zendercoördinator wil het station opnieuw op de kaart zetten om een nieuw en vooral ook jonger publiek te trekken. Dit leidt tot verdere horizontalisering van het format. De NPS vertrekt met Radio Uit naar Radio 1 en geeft daaraan nieuwe vorm. *Rechtenkwesities* vertrekt op zijn beurt van Radio 1 naar 747 AM dat de ruimte krijgt zich verder te verdiepen. Nieuw is het programma *Radio Urbania*, een eerste stap op het terrein van Nederlandstalige multiculturele radioprogramma's. Nadelig is dat de uitzendingen voor de Turken en Marokkanen elk 5 minuten moeten inleveren om ruimte te maken voor de zendtijd voor Politieke Partijen. Lastige bijkomstigheid is dat de programma's ook het aanvangstijdstip moeten verschuiven.

Het format van het taal- en literatuurprogramma *Knetterende Letteren* ondergaat per 1 april een wijziging, parallel aan de overgang van Radio 5 naar 747 AM. Het programma heeft zich sinds de start in 1999 in betrekkelijk korte tijd een naam verworven in kringen van lezers en literatoren. 'KnetLet' wordt een half uur korter, maar behoudt zijn vaste plek op donderdagmiddag van 14.30 tot 16.00 uur). Nieuw is het panel dat om de week de taal- en literatuuractualiteit bespreekt, met als vaste leden NRC/Handelsblad-columnist Frits Abrahams en schrijfster Désanne van Brederode. Dit panel buigt zich najaar 2001 een aantal malen over het thema 'schrijver en engagement', met als aanleiding de gebeurtenissen in New York op 11 september. In *Knetterende Letteren* zijn vele gesprekken met schrijvers te horen - zo worden Harry Mulisch, Gerrit Komrij en Doeschka Meij-sing ondervraagd over hun nieuwe romans, maar de redactie tracht toch vooral een koers te volgen die de 'waan van de dag' mijdt. Daarom kiezen de makers ook voor buitengewone, vaak thematisch georiënteerde invalshoeken. Goed voorbeeld is een speciale uitzending over 'erotiek & literatuur' en in het bijzonder het werk van de Franse auteur Cathérine Millet. Het programma wordt tot 1 april gepresenteerd door Petra Possel waarna Kenneth van Zijl de presentatie overneemt

In april gaat voor het eerst het dagelijkse programma *Radio Urbania* de lucht in. Dagelijks van maandag tot en met vrijdag van 18.30-19.00 uur presenteert Kefah Allush, Rocky Tuhuteru en Kenneth van Zijl bij toerbeurt nieuws en curiositeiten uit het roerige stadsleven. In het programma duiken verslaggevers een week lang onder in een stadswijk en doen daar in een dagelijkse vervolg-reportage verslag van. Bewoners van een stad maken iedere dag voor de uitzending een gesproken zelfportret. Ook de muziekkeuze is in overeenstemming met de snel veranderende stadscultuur. In de winter (??) en in de zomer nemen de presentatoren de moeite om een gast een uur lang aan het woord te laten. Bekende en onbekende stadsbewoners vertellen over hun speciale band met hun stad. Musici, wetenschappers, burgemeesters, schrijvers en cabaretiers passeerden de revue.

De redactie van *Rechtenkwesities* (donderdagmiddag 13.30 -14.30 uur) heeft geen gebrek aan onderwerpen. In Nederland, maar ook daarbuiten, hebben talloze gebeurtenissen ook een juridische

kant. Soms is het programma het nieuws vooruit, bijvoorbeeld met de vraag of de overheid aansprakelijk moet worden gesteld voor rampen zoals in Enschede en Volendam. Pas in maart 2002 verschijnt een rapport van de commissie Roelvink over deze vraag. Op Hemelvaartsdag staat de uitzending in het teken van het recht in het luchtruim. Wie is de baas onder de wolken en daarboven? Internationale gasten nemen deel aan de discussie mee. Na de historische datum 11 september is in het programma wekenlang een debatronde te beluisteren over de juridische aspecten van de aanslagen: Hoe wordt terrorisme bestreden, voor en na 11 september? In hoeverre rekken de Verenigde Staten internationale wetten en regels op om een aanval op Afghanistan mogelijk te maken? Wat zijn de voor- en nadelen van een identificatieplicht? Wat hebben de Europese landen na 11 september aan de wetgeving veranderd om slagvaardiger te kunnen optreden tegen terrorisme en wat zijn de nadelen van deze nieuwe wetten? In de tweewekelijkse rubriek 'Stamgasten' schuiven juristen van naam en faam aan en stappen soms zelf in de rol van ondervrager. Ze bellen een vakgenoot en bestoken hem of haar met prangende kwesties. Diane de Coninck volgt in april Kenneth van Zijl op als presentator.

In mei betoogt de Rotterdamse imam El Moumni in *NOVA* dat homo's in de ogen van de Islamitische cultuur te vuur en te zwaard bestreden moeten worden omdat ze een vloek zijn voor de samenleving. Vooral de Turkse en de Marokkaanse redacties hebben hier mee te maken bij de invulling van hun programma's. Deze negatieve beeldvorming wordt later versterkt door de aanslagen van 11 september. De berichtgeving in vooral de Nederlandse kranten, waarbij de Islamitische gemeenschap wordt beschreven als begripvol in verband met de aanslagen, leverde soms een gespannen situatie op voor Turken en Marokkanen in Nederland. Tegen deze achtergrond moet vooral de Marokkaanse redactie sindsdien voortdurend onderwerpen behandelen die te maken hebben met interpretaties van de Koran in een veranderende Nederlandse samenleving, toegespitst op het kweken van meer tolerantie jegens de Islam als geloof.

In deze context ontstaat een soort beweging van kritische geesten binnen de eigen Marokkaanse gemeenschap, die het aandurft openlijk te praten over allerlei problemen waarbij de hand in eigen boezem gestoken moet worden. Zo organiseert de redactie in oktober een middagvullend radio-debat met de Marokkaanse voorhoede, onder het moto 'eigen verantwoordelijkheid binnen de eigen samenleving'. Resultaat is een aantal bijzondere radio-uitzendingen met actuele thema's als criminaliteit, bijstandsfraude, vrouwenemancipatie, werkloosheid. De uitkomst van de discussie is dat Marokkanen niet langer de schuld bij de Nederlandse samenleving leggen, maar ook eigen verantwoordelijkheid erkennen en willen dragen. Uit het gastenboek op de website van het Marokkaanse programma blijkt dat jonge Marokkanen de moeite nemen om te reageren op de inhoud van het programma. Dit leidt vaak tot concrete ideeën en geeft aan hoe belangrijk het medium internet is voor de jongere generatie van de doelgroep.

De Turkse gemeenschap heeft nagenoeg geen last van de uitspraken van El Moumni over homoseksualiteit. Dat geldt ook voor de aanslagen in de VS. Toch komt in het Turkse programma de negatieve beeldvorming over de Islam uitvoerig aan de orde, telkens vanuit het perspectief van de scheiding van kerk en staat in Turkije en het gegeven dat Turkije zich als bondgenoot van het Westen profileert. Voor de Turkse redactie is het driedaagse staatsbezoek van premier Ahmet Sezer aan Nederland een hoogtepunt. Het is voor het eerst dat een Turkse premier op staatsniveau wordt ontvangen. De eindredacteur wordt door de Turkse premier uitgenodigd voor het staatsdiner in Den Haag. Verder is er in het programma, naast gezinshereniging, inburgering en culturele activiteiten, veel aandacht voor de verwestering van de Turkse Islam.

De Chinese redactie organiseert op 28 januari in samenwerking met de Muziekafdeling Radio in De Melkweg in Amsterdam een concert van de Chinese rockster en rapper Cui Jian, ook wel de 'Chinese Bob Dylan' genoemd. Hij was in Nederland voor de Prins Claus Award 2000, hem toegekend voor zijn baanbrekende werk voor de rockcultuur in China. De Chinese redactie schatte zijn immense populariteit juist in, want het popconcert op 28 januari in de Melkweg in Amsterdam was uitverkocht en leverde landelijke publiciteit op met goede recensies. De redactie kan zo een nieuwe groep jonge luisteraars aan zich binden. Het is opvallend dat Chinezen op cultureel gebied meer dan ooit aanwezig zijn in diverse culturele, literaire en filmproducties. Andere belangrijke gebeurtenissen zijn de grote demonstratie van Chinezen die in Rotterdam voor het eerst massaal de straat op gaan om aandacht te vragen voor hun veiligheid, de officiële oprichting van de

Landelijke Federatie van Chinese vrouwen, de opening van een helpdesk voor Chinese gokverslaafden bij het Trimbos Instituut en de introductie van de Euro. In de programma's is er alle aandacht voor deze ontwikkelingen.

De redactie van *Tambu* ziet een lang gekoesterde wens in vervulling gaan. Als gevolg van de zendtijdindeling op 747AM, krijgt het programma (op zaterdagavond) er per eind september 10 minuten bij en duurt nu 40 minuten. Zo kan de redactie een aantrekkelijker format ontwikkelen. In de nieuwe formule komen nu vooral de ontwikkelingen binnen de Antilliaanse samenleving in Nederland beter uit de verf, naast het nieuws uit de Nederlandse Antillen en Aruba. De aanpak van de criminaliteit onder vooral Curaçaose jongeren is een regelmatig terugkerend onderwerp. Vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden (BKZ) wordt een speciale 'taskforce' geïnstalleerd onder leiding van oud minister Jaques Veeris (Curaçao), die met medewerking van het Antilliaanse welzijnswerk de criminaliteit moet aanpakken. Vanuit dit netwerk worden verschillende landelijke activiteiten ontplooid die in het programma aan de orde komen. Ook ministers uit het Antilliaanse kabinet of uit Aruba op werkbezoek in Den Haag weten hun weg te vinden naar *Tambu*, om ook zo de eigen gemeenschap te informeren. In dit ruimere jasje heeft de redactie ook regelmatig amateur-muziekgezelschappen in de studio, vaak met een allereerste optreden voor de radio. Ook professionals als jazz-zangeres Izaline Calister en haar band en de bekende Curaçaose 'salsero' Edsel Juliet, treden belangeloos op. In laatste uitzending van het jaar, zaterdag 29 december, treedt de Nijmeegse 10-mansformatie Ayakamata op. Het is traditie dat de *Tambu*-redactie de zendtijd van het Molukse programma *Suara Maluku* overneemt om een sfeervolle oudejaarsuitzending te maken. In ruil krijgen de Molukse collega's de zendtijd van de Antillianen om een speciaal kerstprogramma te maken.

De voortgaande religieuze conflicten op de verschillende Molukse eilanden houden ook de Molukse samenleving in Nederland bezig. Vrede lijkt een onbereikbaar ideaal voor Christen- en Islamitische families die elkaar naar het leven staan. Verslaggever Victor Joseph slaagt erin om zowel in Jakarta als op verschillende Molukse eilanden interviews en reportages te maken waarin ook het Islamitisch kamp ruimschoots aan het woord komt. In Nederland zijn het vooral de Christengemeenschappen die zich uiten over het voortdurende conflict. Door verder aandacht te geven aan de betrokkenheid van Molukkers in Nederland bij het voortdurende geweld op de Molukken, en aan de rol van de Nederlandse overheid, en door interviews met Indonesische en Nederlandse analisten, kan *Suara Maluku* zijn gezaghebbende positie als onafhankelijke en objectieve nieuwsbron handhaven. De wekelijkse rubriek in *Suara Maluku* van Ron Habiboe van het InfoDoc Maluku in Utrecht die het nieuws uit de Molukken in de Indonesische media van dag tot dag volgt, wordt onmisbaar. Temidden van het geweld op de Molukken herdenkt en viert de Molukse samenleving het 50-jarig verblijf in Nederland. Een onderzoek van de Rotterdamse Erasmus Universiteit naar de maatschappelijke positie van de inmiddels derde generatie, levert een somber toekomstbeeld op. De onderwijsachterstand is groot en er dreigt opnieuw isolement en vervreemding.

Eind oktober, nauwelijks een maand na zijn 85^e verjaardag overlijdt tijdens een bezoek aan Den Haag Mr. Jagernath Lachmon, de Surinaamse parlamentsvoorzitter en leider van de Hindostaanse politieke partij VHP. Aan de vooravond van zijn verjaardag slaagt de redactie van *Zorg en Hoop* erin Lachmon een alles omvattende visie en verantwoording te laten afleggen over zijn indrukwekkende politieke carrière van meer dan 50 jaar. Doel is een radiofonisch testament voor de toekomstige generatie van Suriname. De interviews worden door de NPS televisie gefilmd onder de toezegging dat de opnamen pas na de dood van Lachmon worden vrijgegeven. Lachmons overlijden komt onverwacht en te snel om op radio en televisie een verantwoorde bewerking uit te zenden. Wel is bij zijn overlijden het slot van dit historische radio- en televisieinterview uitgezonden. In dit slot spreekt Lachmon openhartig over de dood en over zijn crematie. De bedoeling is om rond de herdenking van de sterfdag van Lachmon in oktober 2002, zowel in *Zorg en Hoop*, als op Nederland 3 een documentaire uit te zenden over de Surinaamse nestor in de politiek.

Het andere type programma's wordt gevormd door de bijdragen op het snijvlak van journalistiek en cultuur. Met *Een leven lang* en *NPS Bijlage* levert de NPS een bijdrage aan Radio 5 als de 'opniezender van Nederland'. De NPS zet de coproductie met NBLC en Biblion voort om schrijversportretten uit te brengen op CD ROM ten behoeve van bibliotheken en scholen. De

reeks is gebaseerd op de portretten in het programma '*Een Leven Lang, radioportretten van oudere kunstenaars en wetenschappers*'. Zo wordt waardevol materiaal in de archieven van dat programma op een eigentijdse manier opnieuw gebruikt.

Voor *Een leven lang* blijkt het ieder jaar weer mogelijk om prominenten uit de wereld van kunst en wetenschap bereid te vinden met een programmamaker hun levensloop te bespreken. Het resultaat wordt elke donderdagmiddag uitgezonden om 16.00 uur. Het portret van filmmaker Johan van der Keuken dat kort voor diens dood wordt voltooid, levert ontroerende momenten op. Het programma over kunstenaar/schrijver en musicus Armando, die afwisselend in Berlijn en Nederland woont, voert hem terug naar Berlijn. Het levert een indringend gesprek op over de oorlog en de eigen jeugd als inspiratiebron, en hoe met het vallen van de Berlijnse Muur deze bron opdroogt. Verder wordt onder meer het tweedelig portret uitgezonden van componist/ muzikant Theo Loevendie waarom ppl opnamen te horen zijn, gemaakt tijdens de repetities van Loevendies nieuwe opera Johnny en Jones. Schrijver/schilder Jan Cremer vertelt in het programma uitgebreid over zijn tumultueuze leven. De uitzending met emeritus-hoogleraar Max Rood blijkt zijn laatste interview. Hij overlijdt op de dag dat er eigenlijk nog een laatste gesprek zou plaats vinden.

De NPS besluit per 1 april alleen documentaires van hoog niveau te produceren en uit te zenden. Om dat mogelijk te maken is het aantal documentaires teruggebracht naar één per maand. De omstreden programmamaker Rob Muntz gaat in opdracht van de NPS op zoek naar de mensen rond de kunstenaar Herman Brood die in juni zijn leven beëindigt. Muntz zoekt en vindt lijkenpikers, oude liefdes en groupies. NPS-verslaggever Jeroen Stout zoekt gedetineerden op en vraagt naar hun favoriete boek. Het levert een aantal schrijnende gesprekken op over gevangenschap en de functie van het lezen. Ook krijgt de verslaggever hen zo ver dat ze stukken uit hun boeken voorlezen.

Teleac/NOT neemt per 1 augustus het aandeel van de NPS over in het dagelijks programma 'Wereldnet, een coproductie met de VPRO, VARA en Human.

NIEUWE MEDIA

OMROEPBREED

Half februari presenteert Bureau McKinsey het rapport 'Nieuwe Media Strategie' aan haar opdrachtgevers NOS, Ministerie van OC&W en de STER. Doel van het onderzoek is het in beeld brengen van de gevolgen van de ontwikkelingen op het terrein van de nieuwe media voor de Publiek Omroep. Uit het rapport en de reactie daarop van de Staatssecretaris van OC&W blijkt dat de Publieke Omroep de ruimte krijgt om zich de komende jaren sterk te ontplooiën op het gebied van nieuwe media en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van de digitale infrastructuur in Nederland.

In september presenteert de Raad van Bestuur van de NOS, als onderdeel van de Meerjarenbegroting, een notitie over internet en themakanalen. De middelen die de Raad wil inzetten, gaan eerst naar internet. Daarna wordt geld vrijgemaakt voor themakanalen. Een deel van de voor internet beschikbare middelen wordt centraal aangewend. Met het decentraal beschikbare geld kan een deel van de plannen die de NPS heeft met internet worden gerealiseerd.

De introductie van themakanalen is pas aan de orde als er extra middelen aan de omroepbegroting worden toegevoegd. De Raad van Bestuur geeft de voorkeur aan een nieuwszender, waarmee op Nederland 2 al een begin kan worden gemaakt. De NPS laat weten dat zij graag een centrale rol wil vervullen bij de opzet van een cultuurkanaal.

NPS INTERNET EN NIEUWE MEDIA

Algemeen

De NPS heeft in 2000 een aantal inhoudelijk prioriteiten vastgesteld voor Nieuwe Media. Deze zijn deels bepaald door de wet, deels door haar plaats in het bestel en deels door eigen keuzes. De prioriteiten vormen de basis voor een aantal nieuwe sites in 2001. Daarnaast worden bestaande sites verder uitgediept en waar nodig uitgebreid. (Zie www.novatv.nl, www.hetklokhuis.nl, www.nps.nl/flyer.)

Behalve uitgebreide aanvullende en ondersteunende programmasites, maakt de NPS ook sites die los van de programma's interessant zijn. (Zie www.nps.nl/webdans, www.dekortefilm.nl.) Ook onderhoudt en bouwt de NPS sites waarmee zij een specifieke doelgroep wil aanspreken. (Zie www.nps.nl/maroc, www.nps.nl/bradaz, www.nps.nl/zorgenhoop.)

Het eerste kwartaal krijgen de pagina's over de NPS als organisatie een nieuwe vormgeving, net als de meeste radiopagina's. Dat is een logisch vervolg op de nieuwe NPS homepage die eind 2000 online is gegaan.

De afdeling Nieuwe Media doet onderzoek naar een voor de NPS geschikt Content Management Systeem (CMS) en stelt een projectplan op voor implementatie van het gekozen systeem. CMS maakt het onderhoud van sites eenvoudiger, zodat ook redacteurs zonder extra technische kennis sites kunnen onderhouden en actualiseren. Bovendien maakt een database gestuurde site het NPS-archief beter toegankelijk voor publiek.

In het kader van de omroepbrede pilot Interactieve Televisie ontwikkelt de afdeling Nieuwe Media in samenwerking met de afdeling Drama een concept voor een interactief TV-drama, getiteld *Het Recept*, dat zich op vijf kanalen afspeelt. In overleg met de NOS wordt het project verdeeld over twee jaar. Het eerste jaar is bestemd voor het schrijven van het scenario en de voorbereidingen van de techniek. In het tweede jaar vinden de opnamen plaats en wordt de techniek gekoppeld aan de dramaproductie.

De afdeling Nieuwe Media lanceert in 2001 de volgende sites, onderverdeeld naar de thema's Multicultureel, Informatief, Jongeren, Jeugd en Cultuur:

Multicultureel

www.nps.nl/flyer, gaat op 1 januari zonder het televisieprogramma *Flyer* door als cross-culture portal/magazine voor de doelgroep aangeduid als 'Young Urban Culture'. De redactie concentreert

zich met een multiculturele invalshoek op de nieuwe ontwikkelingen binnen een breed cultureel veld, van dans tot internet games en van wereldcinema tot hip hop. Een webredactie die uitgebreid research doet naar interessante onderwerpen onderhoudt de site. Een belangrijke bron voor *Flyer* is de NPS zelf. De redactie maakt een selectie uit het aanbod van programma's en zorgt waar mogelijk voor extra informatie, zoals speciaal voor het internet gemaakte reportages en interviews.

www.nps.nl/bradaz, de goed bezochte site bij de gelijknamige comedyserie. Bezoekers plaatsen regelmatig berichten in het gastenboek. Het toevoegen van *slang*woorden is favoriet. De *slang*pagina groeit in de loop van het jaar tot een ijs van een kleine 400 nieuwe woorden. De tweewekelijkse live-chat met de acteurs is een succes. Zowel fans als acteurs vinden het leuk om direct contact met elkaar te hebben.

www.nps.nl/maroc is gebouwd op basis van de radio- en televisieprogramma's voor de Marokkaanse gemeenschap in Nederland. De site geeft een duidelijk overzicht van allerlei publicaties en verwijst naar het televisieprogramma *De vele gezichten van Marokkaans Nederland*. Daarnaast biedt de site handige adressenlijsten, en links naar Marokkaanse media en organisaties in Nederland. Een deel van de informatie is vertaald in het Arabisch. De website van het Allochtoon Video Circuit verandert in een online video bestel systeem: www.nps.nl/videoservice, zodat het enorme aanbod aan videobanden bij de NPS beter toegankelijk is. De bezoeker selecteert op onderwerp of taal, kan een fragment van de videoband bekijken in real-video en op eenvoudige wijze de banden direct online bestellen.

Informatief

De geheel vernieuwde site www.novatv.nl wordt op 28 augustus officieel geopend tijdens de jaarlijkse persconferentie voor het nieuwe programmaseizoen. De vormgeving is aangepast aan het nieuwe NOVA-decor. Naast het actuele nieuws en de reportages is er ruimte voor dossiers en voor een archief van reportages in breedband. De NOVA-site heeft sinds de lancering gemiddeld 400.000 pageviews per maand. In het eerste kwartaal levert NOVA een SMS-service waarmee de geabonneerden dagelijks de actuele programma-onderwerpen ontvangen: een groot succes waar meer dan 10.000 belangstellenden gebruik van maken. Na een testperiode van twee maanden blijkt het financieel niet haalbaar met deze service door te gaan.

www.anderetijden.nl, sinds maart 2000 de gezamenlijke NPS/VPRO site bij het geschiedenisprogramma van beide omroepen, wordt verder uitgebreid. Het is een door de bezoekers zeer gewaardeerde site zoals blijkt uit talloze reacties in het gastenboek. Op de site is per programma-item een uitgeschreven researchtekst terug te vinden, aangevuld met eventuele bronnen, links en literatuur. Waar juridisch mogelijk, is het gehele item in video terug te zien. De videofragmenten worden ook in breedband aangeboden.

Jongeren

In september gaat de vernieuwde site www.nps.nl/isabelle online na wijziging van de vormgeving en de menu-onderdelen. Een vaste webredacteur wordt op 1 juni gedetacheerd bij de redactie van het 3FM-muziekprogramma. Zij schrijft artikelen voor de site en bedenkt met de redactie nieuwe toepassingen. Zo komt er meer aandacht voor veelbelovende bandjes die optreden in de studio en voor 'Mix in the weekend' (zie ook www.nps.flyer).

Jeugd

www.hetklokhuis.nl gaat op 16 maart feestelijk online tijdens het NPS-symposium 'Kleine Mensen Grote Zaken'. De site wordt aangemeld voor de Cinekid Nieuwe Media Award 2001. Een vaste webredacteur krijgt als taak regelmatig nieuwe dossiers toe te voegen en te zorgen dat ieders favoriete forum op de site verschijnt. Verder kan elke, meest jonge, bezoeker meedoen aan de reportagecursus. Kinderen kunnen zo eigen gemaakte reportages inzenden naar Het Klokhuis, waarna de filmpjes op de website worden vertoond. De redactie kiest de leukste voor uitzending in het geplande internet-TV weekend.

Jaarlijks wordt de intocht van Sinterklaas ook via www.nps.nl/sinterklaas rechtstreeks uitgezonden en is daarna nog beschikbaar in real-video formaat. Dit wordt zeer gewaardeerd door bezoekers, zo blijkt uit het groot aantal pageviews.

Cultuur

www.nps.nl/paradisolife heeft een vaste webredacteur die nauw samenwerkt met de redactie van het muziekprogramma. Op de site ontstaat een interessante verzameling videofragmenten van in Paradisolife optredende artiesten. Ook worden regelmatig speciaal voor internet opnamen gemaakt, zoals interviews met de artiesten, zodat er via internet soms meer te zien is dan op de televisie,

Pitch gaat door als TV-programma, dus wordt de site www.nps.nl/pitch uitgebouwd. Ook hier ontstaat een mooi archief met muziek- en dansfragmenten. Bepaalde items worden ook weer gebruikt worden voor de www.nps.nl-dans site die eind september *online* gaat voorafgaand aan het begin van de Nederlandse Dansdagen op 6 oktober in Maastricht. Op de site staan verschillende rubrieken: dansfilms, documentaires, registraties, webdans en informatie over de activiteiten van de NPS tijdens de Nederlandse Dansdagen.

Om zowel de dansfilm als het internet, twee aandachtsgebieden van NPS Televisie, een nieuwe stimulans te geven, schrijven de Internetredactie en de programma-afdeling Muziek & Dans een competitie uit voor korte dansfilms speciaal gemaakt voor internet. Tijdens de Nederlandse Dansdagen 2001 wordt de winnaar van deze competitie 'web@dans' bekend gemaakt en is het mogelijk om op de festivallocatie de ingezonden webdansfilmpjes op de site te bekijken.

De afdeling Nieuwe Media werkt mee aan een werkplan voor de ontwikkeling van een landelijke dansportaal: www.dansportaal.nl. Initiatiefnemers zijn onder meer het DOD, FNV, Landelijk Centrum Amateurdans en het Fonds voor de Podiumkunsten. De NPS/dans site kan een onderdeel vormen van het dansportaal.

Tijdens de opening van het Nederlands Filmfestival op 20 september gaat www.dekortefilm.nl *online*. De site bestaat uit de rubrieken: 'KORT!', 'NPS Avond van de korte film', 'Mixed-Up', 'Debuutfilms', 'Presentaties van studentenfilms', 'Events', 'Gastenboek' en 'Links'. In Mixed-Up (www.dekortefilm.nl/mixedup) worden korte films en animaties vertoond die speciaal voor het internet in opdracht van de NPS zijn ontwikkeld. De NPS nodigt filmmakers, kunstenaars, choreografen, architecten, schrijvers, reclamemakers en schilders uit om in samenwerking met een interaction-designer speciaal voor het internet een korte film te maken. In september wordt de film 'Zout' van vormgever John van der Wens en dichter/schrijver Mark Boog gepresenteerd. In december gaat de interactieve film 'Flow' van Han Hoogerbrugge en de band 'Wiggle' *online*.

Op www.nps.nl/jazz staat informatie over jazzprogramma's op radio en televisie. Zo is er informatie over de radioprogramma's Jazz op 4, Round Midnight en 4 FM in Concert. Er is ook een uitgebreid verslag vanaf het North Sea Jazz Festival. Naast informatie over artiesten, geluids- en videofragmenten van optredens en interviews, biedt de website diverse exclusieve interviews met artiesten.

Op www.nps.nl-operalive komen spraakmakende producties uit de grote operahuizen van Europa en de VS aan bod. Presentator Hans Haffmans ontvangt gasten, laat recent verschenen cd's horen en volgt het nieuws op de voet. Er is ook uitgebreide informatie over de wekelijks uit te zenden opera's, links, persinformatie en een wekelijkse column te vinden. Bovendien is het voor bezoekers mogelijk zich aan te melden op de mailinglist om per e-mail alle relevante informatie te ontvangen.

